

Riksdagens protokoll

2001/02:65

Torsdagen den 7 februari

Protokoll
2001/02:65

Kl. 12.00 – 13.33
14.00 – 15.03

1 § Justering av protokoll

Justerades protokollet för den 1 februari.

2 § Meddelande om utrikespolitisk debatt

Förste vice talmannen meddelade att debattregler för den utrikespolitiska debatten *onsdagen den 13 februari kl. 9.00* delats ut till kammarens ledamöter.

3 § Anmälan om fördröjt svar på interpellation

Till riksdagen hade inkommit följande skrivelse:

Interpellation 2001/02:230

Till riksdagen

Interpellation 2001/02:230 av Cristina Husmark Pehrsson (m) om äldreomsorgen

Interpellationen kommer att besvaras måndagen den 19 februari 2002.

Skälet till dröjsmålet är sedan tidigare inbokade engagemang.

Stockholm den 5 februari 2002

Socialdepartementet

Lars Engqvist

Enligt uppdrag

Erna Zelmin-Åberg

Expeditions- och rättschef

4 § Svar på interpellation 2001/02:200 om hedersmord

*Svar på
interpellationer*

Anf. 1 Statsrådet MONA SAHLIN (s):

Herr talman! Lennart Fridén har frågat mig vilka åtgärder jag är beredd att vidta med avseende på information och attitydinläring m.m. för att såväl förhindra mord som andra kränkningar av kvinnor i Sverige.

Mordet på Fadime Sahindal är ett exempel på de avskyvärda handlingar unga kvinnor med invandrarbakgrund kan utsättas för när deras familjer inte accepterar det omgivande samhällets normsystem. Hon hade rätten till sitt eget liv och rätt att leva det i frihet. Det är en mänsklig rättighet som tillkommer alla människor. Snart sagt alla länder har genom FN:s konventioner förbundit sig att garantera den. Ingen har rätten att med våld eller tvång styra en annan människas livsval. Det är ett brott, och därför måste samhället reagera.

Jag vill dock hävda att det inte enbart är brist på information om den svenska lagstiftningen som är problemet i de familjer där motsättningar tar sig sådana extrema uttryck. Att anpassa sig till ett annat lands värderingar och införliva dem med sig själv är en svår process, men den är helt avgörande för framtiden i Sverige.

Sverige har i dag invånare med ursprung i ett stort antal länder. Vårt samhälles grundläggande värderingar bygger på alla människors lika värde och på respekten för de mänskliga rättigheterna. Vi kommer inte att kompromissa om dessa värderingar.

Det finns många viktiga aktörer i arbetet för att dessa värderingar ska genomsyra alla samhällsområden och gälla alla dem som bor i Sverige. Här ingår trossamfunden, olika myndigheter och institutioner och enskilda som har engagerat sig i frågan.

Regeringen har arbetat med de här frågorna i flera år på olika sätt. Insatser görs och måste även fortsättningsvis göras inom skola, omsorg, polis och socialtjänst. De måste rikta sig direkt till kvinnorna och flickorna, men lika viktigt är att insatser riktas mot män och pojkar. Regeringen kommer att ytterligare öka utbildnings- och informationsinsatserna.

I förskolans och skolans uppdrag ingår att förmedla samhällets grundläggande värden till eleverna. Dessa värden omfattar bl.a. människolivets okränkbarhet, individens frihet och integritet, alla människors lika värde, jämställdhet mellan kvinnor och män och solidaritet med svaga och utsatta. Skolan utgör också en naturlig mötesplats mellan lärare och elevernas föräldrar.

Regeringen beslutade i november förra året att göra en översyn av mottagandet och introduktionen för flyktingar. I uppdraget ingår bl.a. att se över hur alla nyanlända invandrare ska kunna få bättre kunskap om och förståelse för grundläggande normer i det svenska samhället och det svenska demokratiska systemet.

Avslutningsvis vill jag informera Lennart Fridén om att regeringen avser att inom kort föreslå ytterligare åtgärder för attitydpåverkan och till skydd mot våld och hot för flickor och kvinnor med utländsk bakgrund.

Anf. 2 LENNART FRIDÉN (m):

Herr talman! Jag får först tacka statsrådet för svaret. Egentligen borde väl rubriken vara Vanhedersmord, för gärningar som dessa kan i våra ögon inte vara annat än grovt kriminella och djupt vanhedrande.

Jag har helt kort några kommentarer till svaret. Jag har i marginalen skrivit ”hur?”, ”vad?”, ”vadå?” och på ett ställe faktiskt ”bra!”. Det senare har jag skrivit vid det näst sista stycket, som jag också upplever som det enda konkreta i det framförda.

Vad jag har efterfrågat är konkreta och snabba åtgärder – snabba men också långsiktiga – innan vi får ännu ett Fadimefall.

Statsrådet talar om skolan som en naturlig mötesplats. Som tidigare lärare med elever från Levanten kan jag konstatera att det är en orealistisk Sörgårdenuppfattning. När papporna inte kommer till skolan, när mammorna inte tillåts gå dit och när hembesök sker med mamman instängd i köket medan läraren är där – oavsett om det är en man eller en kvinna – så når man inte sådan kontakt som behövs. Sådana erfarenheter har jag faktiskt själv.

Jag har i interpellationen också visat på ett inslag i TV som belyser att detta dessvärre inte bara rör sig om en generationsfråga. Sättet att se på kvinnor har på sina håll dessvärre spritt sig från gossar med annan bakgrund till infödda svenskar. Tillmålet hora har i ökad grad börjat användas även av dem. Det är inte bara fråga om synen på svenska flickor – man kan från välintegrerade inflyttade höra att de skäms över något slags omvänd rasism där såväl religion och västerländska värderingar som t.o.m. etniciteten hos svenskarna anses vara fel.

Jag kan lägga till ännu en upplevelse från min lärartid. En eftermiddag befanns en av flickorna i årskurs åtta – en 15-åring – vara rejält blåslagen. Någon hade skvallrat till en äldre bror att hon hade setts gå hand i hand med en svensk kille. På lunchrasten fick hon sitt straff. Men ingen hade ju officiellt sett någonting, och man ansåg att polisanmälan var meningslös – och dessvärre också föräldrakontakt.

Ett ofta återkommande svar är: Vad vi gör i familjen har inte det svenska samhället med att göra. Jo, det är just det vi har! Här gäller svensk lag och inget annat. Det är det vi måste se till. Statsrådet säger: Vi kommer inte att kompromissa om dessa värderingar. Bra! Men hur kommer vi att visa det?

Själv skulle jag annars gärna vilja kunna göra något åt frågan i dessa människors ursprungsländer. Tillsammans med en kollega fick jag av en senator i ett av länderna i Mellersta Östern förra året en redogörelse för dessa s.k. hedersmord i det landet. Den officiella statistiken visar på ca 30 per år. Till detta kommer ett stort mörkertal, där bl.a. olyckor döljer verkligheten. Vad som starkt chockade oss båda var dödande av döttrar för att justera arvslotternas storlek. Där kan vi dessvärre ingenting göra. Men redan vid gränsen måste man få veta att här finns bara en lag – den svenska lagen. Den svenska attityden är att ingen människa äger en annan. Kvinnor och män har lika värde. Individens egen frihet får och kan inte kränkas av vad skäl det vara må.

Pappan i det aktuella målet sade i rätten: Jag skulle aldrig ha kommit till Sverige. Och det är många som tycker detsamma. Hade jag vetat att jag inte får bestämma över min egen familj så skulle jag ha sökt mig till ett annat land – det har jag hört flera gånger vid samtal med invandrare om de här frågorna. Mycket tyder på att någon med samma värderingar – de är ju dessvärre många – var den som tipsade pappan om var hans dotter fanns.

För två veckor sedan var jag och statsrådets kollega kulturministern på urpremiären på filmen *Husihelvete*. Den är inspelad av och med invandrare och med en duktig kvinnlig invandrad regissör, och den handlar om precis det vi nu talar om. Jag rekommenderar såväl Mona Sahlin som andra att gå och se den. Om någon skänkte gratisbiljetter främst till fäder,

Prot. 2001/02:65
7 februari

Svar på
interpellationer

men även till pojkar och faktiskt också mödrar, från Mellersta Östern så skulle det vara en välgärning.

Herr talman! Det finns ett antal frågor, som jag ska fortsätta att ställa i nästa inlägg därför att jag tycker att det reses flera frågor än ges svar i det svar som jag har fått.

Anf. 3 MARIA LARSSON (kd):

Herr talman! Hedersmord får inte hända. Det finns inte ord att beskriva den vanmakt och den frustration som vi alla känner. Frågan om hur vi förhindrar det lever kvar i oss alla.

Mycket av det som integrationsministern har skrivit om i svaret är bra, men jag saknar en dimension. Jag tror inte att hela lösningen finns i vikten av att stärka ungdomars rätt att leva i frihet. Jag tror inte att svaret rymmer bara där. För om det är det enda svaret reduceras familjer, föräldrar och i synnerhet pappor till skuldbelagda syndabockar, och vi har att göra med en förlorad generation.

Det finns en djupare dimension i det som har hänt. Det är inte så enkelt att detta bara löses med satsen att ungdomar måste få bestämma över sina egna liv. Jag menar att vi också måste se till familjens betydelse.

Det är naturligt att föräldrar är oroliga för sina barn, för vilka de umgås med. Det är ju även vi svenska föräldrar. Och det är rätt och riktigt av föräldrar att vara det. Det vittnar ytterst om en omsorg och ett ansvarstagande för barnet. I många andra länder har familjen en mycket större betydelse än i Sverige. Familjen är och bör vara en viktig normgivare för varje ung människa. Samhället ska bejaka och uppmuntra familjesammanhållning.

Hedersmord är ett uttryck för en omsorg som går över gränsen och blir till våld och förtryck. Det är en patriarkal maktstruktur som vill utöva kontroll och våld mot kvinnors liv och val. Det är aldrig acceptabelt. När man tycker olika inom familjen måste vi i opinionsbildning och lagstiftning vara tydliga med att ett myndigt barn har den slutliga bestämmanderätten över sitt eget liv oavsett om föräldrarna tycker annorlunda.

Men arbetet med attitydförändringar får inte bara ta sikte på att stärka varje grupp för sig, unga kvinnor, unga män osv. Då bygger vi in nya konflikter. Den risken är stor. Det förebyggande arbetet måste också ta sikte på att förändra attityderna i familjen som enhet. Vi ska stödja männen och kvinnorna att hitta jämlika roller inom familjen. Och jag vill lämna några bidrag.

Sjösätt ett fadderfamiljsprogram! I vissa kommuner finns sådana, men mitt intryck är att de har blivit färre. Det finns systematiserade sådana program bl.a. i Kanada. Där är de arrangerade av NGO:er. Det bygger på att invandraren eller invandrarfamiljen genom vänskap med en kanadensare eller en kanadensisk familj ska få lära sig och få förståelse för landets värderingar, traditioner och hur vardagslivet fungerar. Då har man via bred annonsering knutit till sig människor som på frivillig basis fungerar som värdar. Sedan försöker man matcha personer som har liknande familjesituationer, utbildning, intressen, ålder osv. Det här systemet är till ömsesidig nytta. Invandraren lär känna landet och kulturen. Värden lär känna ett annat land, och man anger faktiskt värdskapet som en merit i sin CV. Här har vi mycket att lära.

Jag tycker att det är bra att det ska ske en översyn av hur mottagande och introduktion av flyktingar fungerar. Men varför inte ge alla asylsökande, och också alla svenska medborgare som ska fylla 18 år och bli myndiga, en undervisning i FN:s mänskliga rättigheter och också i svensk lagstiftning avseende rättigheter och skyldigheter. Uppdraget att arrangera den här utbildningen kan säkert ombesörjas via kommunerna och kan resultera i att man får en medborgarbok i handen med rättigheter och skyldigheter i fickformat.

Jag ska återkomma till fler förslag i mitt nästa inlägg.

Anf. 4 DÉsirÉE PETHRUS ENGSTRÖM (kd):

Herr talman! Mordet på Fadime har väckt känslor hos många av oss. Man känner med alla de kvinnor som i dag är hotade och känner oro för att gå samma öde till mötes som Fadime. Ingen kvinna ska behöva känna oro för sitt liv. Där tror jag att statsrådet och jag är helt överens. De här kvinnorna har inte gjort något annat än att vara just kvinnor och velat bestämma över sina egna liv. Vi kan tycka att det är en självklarhet i det svenska samhället, men tyvärr är detta inte fallet för många kvinnor i vårt samhälle.

Vi önskar alla, oavsett parti, att något ska göras för att förhindra att det upprepas. Frågan är vad som ligger i politikens makt. Värderingar och attityder skapas inte bara i det politiska rummet, men vi vet att politiken faktiskt förändrar. Därför har vi ett ansvar att agera. Jag tror att det finns många vägar att gå.

En är det som nämns om mer resurser till olika organisationer som arbetar med att stötta kvinnor som är i en utsatt position. En annan är att sätta upp mål för vad som ska uppnås inom de här organisationerna när de ska delta i byggandet av ett demokratiskt land utan förtryck på något sätt, inklusive patriarkala strukturer av något slag.

Flyktningmottagandet måste börja fungera bättre. Dagens flyktingpolitik innebär att flyktingar tidigt isoleras från övriga samhället. De får tidigt en avvikandestämpel. Rättssäkerheten på våra flyktingförläggningar har med rätta ifrågasatts i medierna. Det gäller t.ex. barns säkerhet. Det visar på att samhället inte på ett tidigt stadium tar itu med de personer som väntar på besked om att få stanna i Sverige. Det uppstår ett vakuum där hopplösheten förstärker negativa upplevelser och känslor som man har med sig från de trauman som man kanske lämnat bakom sig.

Under den här tiden måste Sveriges flyktingpolitik i stället handla om att stärka självförtroendet och bygga upp människor, inte bryta ned dem. Här finns gott om tid att arbeta med integration och visa på normer och värderingar i väntan på ett beslut även om det blir negativt.

Herr talman! Jag tycker att regeringen bör se över flyktingmottagandet så att det får en mer human prägel än i dag. För övrigt bör resurserna till polisen förstärkas, vilket statsrådet säkert vet att vi kristdemokrater kämpar för. Här ser man särskilt en viktig poäng i att ha nödvändiga resurser. I det senaste numret av Polistidningen, som väl alla riksdagsledamöter har fått, står det att det ofta tar över en timme för polisen att komma till platsen vid misshandelslarm, och då kan det vara för sent för de här kvinnorna. I Värmland är utryckningstiden i snitt 45 minuter då besöksförbud överträds. Utryckning i snigelfart, är rubriken i Polistid-

ningen. Det är enligt min mening oacceptabelt med snigelpolitik när det gäller hotade kvinnor.

Herr talman! Jag skulle därför vilja fråga statsrådet Mona Sahlin vad hon kan göra för att förbättra flyktingmottagandet så att flyktingarna inte hamnar i ett vakuum i väntan på beslut och för att se till att det finns resurser hos polisen i syfte att snabbt kunna ingripa vid våld mot kvinnor.

Anf. 5 Statsrådet MONA SAHLIN (s):

Herr talman! Jag vill börja med att konstatera att det finns en stor samstämmighet om det mesta – och det har jag upplevt de senaste veckorna också – mellan riksdagens partier och alla ledamöter här i kammaren. Därom råder ingen tvekan.

Jag vill göra några kommentarer. Lennart Fridén saknade, som han uttryckte det, fler konkreta åtgärder. Jag tycker att det kan vara på sin plats att påminna om att allt skyddsarbete också handlar om dessa flickor. All lagstiftning som handlar om att mord är förbjudet och att hotade flickor har rätt till skydd omfattar också dessa flickor. Vi får inte göra misstaget att inte se att all lagstiftning hela tiden har handlat om dessa flickor och måste göra det mer i praktiken i fortsättningen.

Jag har försökt peka på framför allt tre områden där regeringen samarbetar med myndigheter och organisationer för att komma längre i det direkta handlandet, vilket vi ska presentera inom kort.

Det första handlar om skydd. Det måste vara enklare att få skydd för dessa utsatta flickor.

Det andra handlar om attitydpåverkan eller snarare det sociala trycket. De män som begår de s.k. hedersmorden och utövar kyskhetskulturen upplever uppenbarligen ett socialt tryck från sin omgivning att behålla dessa värderingar. Det sociala trycket från hela samhället måste vara ännu starkare gentemot dessa familjer. Det måste vi komma längre med.

Det tredje området är kunskapen hos de myndigheter och socialförvaltningar som har till uppgift att på ett mycket tydligare sätt förstå de här flickornas situation och kunna hjälpa dem.

Till Lennart Fridén vill jag också säga att man nog inte kan säga att uttrycket hora kommer från de utländska pojkarna till svenska pojkar som har börjat använda det. Det uttrycket har varit ett tillmäle mot flickor och kvinnor under mycket lång tid, både i Sverige och andra samhällen.

Maria Larsson säger att vi inte kan göra den här frågan så enkel. Vem tycker att den är enkel? Ingen ser heller en enkel åtgärd som skulle kunna lösa den.

Maria Larsson uttryckte att hedersmord skulle vara ett uttryck för något slags omsorg, förvisso en förment felaktig omsorg. Det är inte min bild. Hedersmord är ett uttryck för makt och kontroll. Ingenting annat.

Maria Larsson saknar dimensionen familjen. Jag har försökt säga, och ska göra det ännu tydligare, att för att förändra flickornas situation måste givetvis strukturen i dessa familjer förändras. Men det är inte så att omsorgen om familjen i dessa sammanhang har varit för stor. Bristen har varit att omsorgen om flickornas rätt till ett eget liv har varit för liten. Kyskhetskulturen bygger inte bara på en familj med mamma, pappa, barn, utan det är en hel släkt och omgivning som utövar tryck på familjerna.

Så komplicerad tycker jag att bilden är. Det säger en del om vilken typ av åtgärder man måste sätta upp för att motsvara flickornas rätt till sina egna liv.

Värdfamiljer nämndes. Det är en alldeles utmärkt metod som finns på en del håll. Jag diskuterar gärna hur vi kan bygga vidare och utveckla den.

Till många av de individer som i dag säger till regeringen: Gör något med värdfamiljer, vill jag säga: Gör något själva. Ställ upp som värdfamilj. Vänd er till någon av de organisationer som redan i dag arbetar med detta mycket tydliga och bra instrument.

Jag får tyvärr anstå med svaren till Désirée Pethrus Engström till nästa inlägg.

Anf. 6 LENNART FRIDÉN (m):

Herr talman! Det är riktigt att vi i de flesta frågor som gäller detta är helt överens både i vår avsky för det och vår inställning till det.

Jag är också helt överens med statsrådet om att omsorgen i det här sammanhanget snarast är omsorgen om det egna anseendet hos gubbarna hemma i kaféet någonstans i en bergsby. Det är väl den enda omsorg som de här papporna har visat.

Bara om det sociala trycket i Sverige är starkare än trycket från hembyn kan man lyckas åstadkomma något. Det innebär att dessa personer måste integreras rejält i det svenska samhället för att de ska uppleva trycket. Om man bor och lever och verkar för sig är relationen till det gamla hemlandet starkare än relationen till det svenska samhället.

Jag tog upp den här frågan första gången 1992 när det gäller det som min interpellation egentligen handlar om, nämligen: Hur ska vi tidigt – i flyktingförläggningar o.d. – kunna påverka och informera? Som jag skrev i min interpellation tyckte dåvarande statsrådet – som var borgerligt – att det var bra med informationen. Jag har senare ställt frågan, och då tyckte den socialdemokratiska invandrarministern att det inte är något fel på informationen.

Jag vet ju att det finns de som säger att de inte fått någon information som är värd namnet.

Det är vid ankomsten vi når människorna, och ju snabbare informationen ges desto bättre.

Jag skrev en motion i höstas som någon klåfingrig här i riksdagen har ändrat rubriken på. Jag satte rubriken Med öppen famn och tomma händer. Så upplever jag och många med mig att den svenska invandringsspolitiken ser ut. Nu står det Om invandringsspolitiken som rubrik. Den är inte min, men innehållet i motionen är mitt.

Jag tar där upp det viktiga i att vi verkligen lägger oss vinn om att ta hand om och hjälpa dem som kommer hit. Nu bjuder man hit folk med öppen famn och negligerar dem sedan – det gäller från både myndigheters och samhällets sida. Som statsrådet påpekade i sitt senaste inlägg måste vi göra något själva, vi som möter dessa nya svenskar.

Att inte kompromissa är bra, säger statsrådet i sitt svar. Men det sker ju ändå. Både hos myndigheter och domstolar säger man: De kommer där och där ifrån. Det får inte vara så. Vi måste tala om för både domstolar och andra myndigheter att här gäller bara svensk lag. Här gäller de regler som får det svenska samhället att fungera.

Statsrådet säger att det är lika viktigt att insatser riktas mot män och pojkar. Jag tycker att det är mycket viktigare. Det är den allra viktigaste målgruppen i det är sammanhanget.

Informatörer och information bör främst komma från deras egna. Det biter bättre då. Välintegrerade andra- och tredjegerationens nya svenskar måste kunna användas till detta.

Svårigheterna med detta har också belysts de senaste dagarna i en serie i Svenska Dagbladet om heder och syn på kvinnan. Det är precis som statsrådet också sade: Det är inte fråga om omsorg. Det är fråga om makt. Det är fråga om att man tror att man äger andra människor.

I en TV-diskussion talade man om invandrarkörkort. Jag tycker att det är en bra idé att man måste visa att man förstår vad som möter en.

I TV såg jag också ett inslag häromdagen från en Göteborgsförort. En ensamstående mor och småföretagare från Afrika – jag vill minnas att hon var eritrean – sade: Ställ krav. Den svenska s.k. snällheten är förödande. Hon sade också: Man måste förstå att vilja till integration och vilja att lära sig språket är nödvändigt för att man ska passa i Sverige, annars kommer man bara att bli till besvär både för sig själv och samhället. Vill man inte anpassa sig får man välja ett land där ens attityder passar bättre.

Det skulle vi som infödda svenskar inte våga säga, men de som har upplevt detta vågar uttrycka en sådan tanke.

Jag tror att det är oerhört viktigt att vi på samma sätt som man som förälder visar att man verkligen bryr sig om genom att tillrättavisa där det behövs också visar att vi med hjärtat bryr oss om dem som kommer hit.

Anf. 7 MARIA LARSSON (kd):

Herr talman! Det är bäst att vi klarar ut missuppfattningarna först. Jag har aldrig sagt att hedersmord är omsorg. Jag beskrev att omsorg är en sak som föräldrar står för och som är något positivt.

Jag sade ordagrant så här: Hedersmord är ett uttryck för en omsorg som går över gränsen och blir till våld och förtryck. Det är dess rätta namn. Vidare sade jag: Det är en patriarkal maktstruktur som vill utöva kontroll och våld mot kvinnors liv och val. Det är beskrivningen av hedersmord, och det är naturligtvis inte i närheten av det som kan benämnas omsorg.

Att jag vill lyfta in familjen beror på att den lyckligaste lösningen för alla kvinnor som i dag känner sig hotade inom sin familjekrets är att de som utövar dessa maktstrukturer ändrar inställning, så att kvinnan kan fortsätta att umgås med sin familj utan att känna sig hotad.

Därför är det så viktigt att se till hela familjen som en enhet. Hjälp och kunskapen behövs utifrån, men jag tror att man kan arbeta framgångsrikt med familjen som bas för arbetet.

Jag vet att det finns fadderfamiljsprogram, och jag har själv varit väldigt aktiv i sådana långt tillbaka i tiden. Men det är många kommuner som inte har detta. Det finns goda exempel. I Stockholm finns Flyktningguiderna. Det fungerar väldigt väl.

Men i många kommuner finns inget. Det har sinat ut. Därför tycker jag att som en input kan en riksdag och en regering agera som opinionsbildare på ett konstruktivt sätt.

Man behöver titta på lösningar som finns i andra länder. Det är ju inte ett isolerat svenskt problem. Vi kan exempelvis hämta erfarenhet från Tyskland. När en ung kvinna blir hotad låter man henne där finna en skyddad tillvaro samtidigt som man mobiliserar socialförvaltningen när det handlar om en flicka under 18 år.

Man skriver ett kontrakt med föräldrarna som förbinder sig att följa svensk lagstiftning och sluta med förtrycket. Det är att stärka familjesituationen, och något som man kan titta vidare på.

Anf. 8 DÉSIRÉE PETHRUS ENGSTRÖM (kd):

Herr talman! Statsrådet har inte haft möjlighet att kommentera mitt tidigare inlägg.

Jag har två saker som jag vill lyfta fram.

Stödet till kvinnoorganisationerna ligger det här året på 4,9 miljoner. Kanske kan man göra något för att stärka de kvinnoorganisationer som vill jobba med de här frågorna.

Maria Larsson tog upp frågan om familjen.

Vi har diskuterat en del om familjen är rätt väg att jobba när man ska hjälpa dessa flickor och kvinnor. Det är inte säkert att det alltid är lösningen. Frågan är om det bästa är att lyfta flickan ur familjesituationen och försöka skydda henne medan de andra jagar henne, eller om det bästa sättet är att stärka familjen så att familjen kan stå emot övriga släktingar. Om familjen kan stå emot trycket från sin omgivning har flickan kvar tryggheten i sin familj samtidigt som familjen får en stärkt ställning. Det är något av detta som vi är ute efter. Attitydförändringarna måste komma redan tidigt, under uppväxtåren.

Vi vill alltså stärka familjen, även om vi inser att detta inte kan lösa problemen i alla enskilda fall.

Anf. 9 Statsrådet MONA SAHLIN (s):

Herr talman! Den viktigare diskussion som vi alla tre nu är inne på handlar både om hur man kortsiktigt skyddar de flickor som rymmer för sitt liv och samtidigt om hur man garanterar dem den frihet som de i många fall faktiskt är beredda att offra sitt liv för. Om alla insatser från samhället handlar om att bygga upp ett skydd runt flickan isolerad från hennes familj, blir friheten inte mycket värd för henne. Självfallet handlar det långsiktiga arbetet om hur man når in i familjerna, såväl till papporna och sönerna som till kvinnorna, och förändrar deras attityder. Jag säger för att inget missförstånd ska råda att vi är helt överens om detta.

Därför måste det arbete som vi nu bedriver i riksdag och regering och runtom i samhället ha dessa båda perspektiv samtidigt; skyddet av flickorna nu och långsiktigt ett garanterande av deras frihet. Detta förutsätter att de här familjerna ändrar sitt sätt att tänka och resonera runt kyskhets och heder.

Mycket av detta handlar förstås också om resurser, vilket många har varit inne på. Men dessa resurser ska finnas på väldigt många olika håll. Jag vill här citera några ord ur en skrift från ett arbete som jämställdhetsminister Margareta Winberg nu bedriver:

”Idag utgör kvinnojourerna fortfarande den enskilt viktigaste aktören i samhället när det gäller våld mot kvinnor – trots att kommuner och socialtjänsten har huvudansvaret.”

I 130 kommuner finns det inte några kvinnojourer. I den meningen är det verkligen en fråga om resurser. Inte bara regeringen utan till stor del också landets samtliga kommuner måste ta ansvar för att ha en plan och ett arbete som garanterar de flickor som vänder sig dit skydd och hjälp. Dessutom måste de få hjälp med den kunskap som Maria Larsson efterlyser, en kunskap för att kunna möta inte bara den rädda flickan utan också för att nå in i hennes familj. Även detta arbetar vi nu med.

Vidare måste självklart insatserna för att skydda flickorna se olika ut, såsom Désirée Pethrus Engström var inne på, men i allt detta måste flickans situation stå i centrum. Det är där som det har brustit.

Lennart Fridén! Jag håller med om att vi nu måste komma längre i introduktionen av flyktingarna. Det finns i dag en brist i det avseendet. Det är därför som vi med förtur har fört in detta i utredningen om den framtida introduktionen av flyktingar. Vi måste göra större och bättre insatser. Men vi måste också hitta former för att nå inte bara flyktingarna utan också invandrade anhöriga. Anhöriginvandringen är en mycket stor del av invandringen i Sverige, och den spelar kanske en väldigt stor roll för bevarandet av de värderingar som vi nu på olika sätt försöker motarbeta.

Även om jag inte tycker att "körkort" är rätt uttryck i detta sammanhang menar jag att vi måste skärpa introduktionen, med tydlig betoning av de svenska lagarna och värderingarna. Även om kyskhetskulturen skiljer sig markant från mycket av den så att säga traditionella kvinno- misshandel som förekommer i Sverige sedan många år tillbaka, skulle man önska att många fler män än de som kommer hit som flyktingar fick en mycket tydligare introduktion i vad kvinnlig rätt, frihet och jämställdhet faktiskt handlar om.

Jag vill också mycket tydligt understryka att förtryck mot flickor aldrig kan ursäktas med någon hänvisning till kultur, tradition eller religion. Jag har många gånger reagerat mycket starkt på en del domar, framför allt några år tillbaka, där man har gjort den typen av ursäkter. Jag tycker att både rättsväsendet och polisen nu arbetar framgångsrikt med en kunskap om att sådana hänvisningar aldrig ursäktar ett brott.

Anf. 10 LENNART FRIDÉN (m):

Herr talman! Det sista som statsrådet sade var nästan som ett citat ur mitt första inlägg. Det tyder på att vi i alla fall har funnit varandra på något plan. Siffrorna om antalet kvinnojourer kan kanske i förstone se lite förfärande ut, men jag vet inte hur mycket det egentligen kan vara befogat att lilla Essunga kommun med ca 5 500 invånare ska ha en kvinnojour. Det gäller att se till att kvinnor inte far illa. Det allra viktigaste är inte i vilken form det sker utan att kvinnorna alltid kan få skydd. Jag tror inte att man kan kvantifiera det skydd som behövs.

Begreppet "körkort" diskuterades i det program som statsrådet deltog i. Jag hänvisade bara till det.

Jag tycker vidare att det är viktigt att vi betonar individens frihet. Vi ska bortse från könet. Det blir då lättare att bedöma var och en efter respektive persons egna kvaliteter. Det ska inte ha någon betydelse om den tredje siffran i ens födelsenummer är udda eller jämn.

Frågan är nu hur man ska nå människorna. Vi har diskuterat dessa frågor och delvis fått svar på några. Jag skickar med dem än en gång. Om statsrådet inte kan besvara dem nu tycker jag ändå att de måste få följa

med i det fortsatta arbetet, som jag vid Gud hoppas inte ska pågå alltför länge. Jag hoppas också att översynen verkligen leder fram till något konkret.

Hur ska man nå människorna?

När kommer information och påverkan att sättas in? Vi vet att anhöriginvandringen är ett problem. Det är lättare att nå dem som först hamnar i flyktingförläggningar.

Vilka kommer att användas för dessa insatser?

Hur kommer vi att omedelbart klargöra att vi inte kompromissar?

Hur når detta ut till hemländerna? Redan där borde de som kommer hit få klart för sig vad som väntar.

Jag vill, herr talman, inte se ett enda vanhedersmord till. Jag vill att vårt mottagande av människor som kommer hit ska vara mer än en öppen famn och tomma händer. Vi ska ha något att erbjuda. Vi ska ställa krav, och vi måste klara detta för alla som kommer. Annars bedrar vi både dem och oss. Vi har inte rätt att låta människovärdet hos dem som kommer hit gå förlorat, lika lite som vi ska låta dem ta människovärdet från andra.

Den översyn som statsrådet aviserar borde redan ha lett till konkreta åtgärder. Jag hoppas att den har gjort det, även om vi inte har fått höra det. Så viktig är frågan.

Mona Sahlins svar ger dessvärre inte intryck av den kraftfullhet som jag skulle vilja se. Sveriges invandrare, inte minst kvinnorna, är i det här sammanhanget förlorarna.

Anf. 11 Statsrådet MONA SAHLIN (s):

Herr talman! Jag ska återigen börja med att framhålla den samsyn som vi har. Men jag vill också säga – vilket är lite märkligt för att komma från en socialdemokrat till en moderat – att politiken också har sina begränsningar. Jag vill inte se något mord över huvud taget i något land i världen. Jag vill inte se en enda liten flicka eller pojke bli slagen av sin bror, sin pappa eller någon okänd, men det finns begränsningar i vad politikens verktyg kan garantera.

Detta säger i dag en socialdemokrat till en moderat. Men med den insikten vet jag att vi har behov av att göra mer på de områden som vi här har diskuterat. Det ska vi också göra.

Vi har också agerat redan tidigare. Regeringen har inte suttit still under tre år utan att alls ha förstärkt skyddsåtgärder, ha gett resurser till kvinnoorganisationerna eller ha förmedlat kunskaper till de myndigheter som har ett ansvar för att möta de berörda flickornas oro på allvar, vilket inte alltid har skett.

Vi behöver dock förstärka de här insatserna ytterligare. Jag hoppas bara inom några dagar kunna presentera en början till ett sådant arbete.

Den enda punkt där jag verkligen vill gå emot det som Lennart Fridén framhållit gällde det som han i början av sitt inlägg sade om att vi måste bortse från kön. Jag tycker att det visar att man totalt har missförstått vad frågeställningen om kyskhets- och värderingar handlar om. Det går inte att bortse från kön. Det är kanske just därför att man för mycket har gjort det som många av de här flickorna inte har mötts med den hjälp och den seriositet som de har rätt att kräva. Missförstod jag Lennart Fridén på denna punkt ber jag om ursäkt, men det kan då vara viktigt för andra som

Prot. 2001/02:65
7 februari

*Svar på
interpellationer*

har lyssnat att vi ändå är överens om att kön har allt med heders- och kyskhetskulturen att göra.

Överläggningen var härmed avslutad.

5 § Svar på interpellation 2001/02:213 om ansvar vid företagsnedläggelse

Anf. 12 Näringsminister BJÖRN ROSENGREN (s):

Herr talman! Camilla Sköld Jansson har frågat mig om jag avser att ta några initiativ för att dels förstärka skyldigheten för stora företag att ta ekonomiskt och socialt ansvar vid nedläggning av verksamhet i Sverige, dels stärka samhällets och de anställdas makt och inflytande vid stora företags beslut om nedläggning eller flytt, dels verka för att medel från EG:s strukturfonder fortsättningsvis inte ska kunna användas till att flytta befintlig verksamhet mellan olika regioner och länder.

Bakgrunden till frågorna är att flera storföretag den senaste tiden beslutat att flytta produktion till låglöneländer och lägga ned verksamhet i Sverige. Härvid kan produktionsvillkoren i olika regioner och länder ställas mot varandra. Som exempel på detta anges att Continental AB aviserat att det avser att lägga ned sin produktion av däck i Gislaved samtidigt som bolaget ökar produktionen i sin portugisiska anläggning. Enligt uppgift har bolaget beviljats bidrag till denna anläggning av portugisiska myndigheter som delfinansierats av strukturfondsmedel och godkänts av kommissionen.

Globaliseringens öppna handel och den inre marknaden inom EU bygger i grunden på att företag fattar ekonomiska beslut utan hänsyn till i vilket land verksamheten eller huvudkontoret ligger. Besluten förutsätts grunda sig på marknadsekonomiska skäl.

Upplever människor däremot att utländska ägare tar andra hänsyn än rent ekonomiska och att produktion i Sverige läggs ned för att flyttas till hemlandet kommer förtroendet för de fria kapitalmarknaderna att så småningom urholkas.

Jag har tidigare sagt att Sveriges regering och riksdag inte utan protester kan se på om företag flyttar utomlands av nationella skäl, utan att vi då tvingas överväga andra åtgärder för att undvika den här typen av beslut. Den senaste tiden har flera bedömare pekat på att regleringarna när det gäller att friställa personal i vissa avseenden är hårdare i flera andra europeiska länder.

Mot denna bakgrund har Arbetslivsinstitutet och Arbetsmarknadsstyrelsen fått i uppdrag att kartlägga rättsläget i EU:s medlemsstater vad gäller arbetsgivarens ansvar vid företagsnedläggelser. Uppdraget kommer att redovisas för regeringen i maj 2002.

Min grundläggande inställning är också att strukturrationaliseringar alltid måste ske under socialt accepterade former.

När det gäller företagens sociala ansvar vid nedläggning av produktion sker en intensiv diskussion just nu inom EU. Kravet på företagen på information till och samråd med arbetstagare inför planerade förändringar av produktionen har ökats bl.a. genom direktivet om europeiska företagsråd.

I oktober förra året fattade rådet också beslut om ett direktiv om arbetstagarinflytande i Europabolag, och det har nått en överenskommelse med parlamentet om att anta direktivet om information till och samråd med arbetstagare. Formellt beslut förväntas fattas inom kort. EG-kommissionens grönbok *Främjande av en europeisk ram för företagens sociala ansvar* har också ökat medvetenheten och stimulerat till debatt om insatser för att främja socialt ansvar bland företagare.

Jag vet att alltför få företag tar fram strategier för socialt ansvar som svar på sociala, miljömässiga och ekonomiska påtryckningar. De ser att ett frivilligt engagemang kan bidra till företagets lönsamhet.

Regeringen har också tillsatt en utredare med uppdrag att finna former för omställningsavtal som syftar till att underlätta omställning för arbetstagare vid omstrukturering av verksamheten som täcker hela arbetsmarknaden. Alla arbetsgivare ska ta ett ansvar för sina arbetstagare vid omstruktureringar.

Statsminister Göran Persson har vidare, till den 7 mars, inbjudit ledande företrädare för företag och organisationer till en diskussion med berörda ministrar för att få till stånd ett informellt och effektivt meningsutbyte när det gäller regeringens initiativ Swedish Social Compact. Detta initiativ syftar till att samordna och ömsesidigt förstärka arbetet för en hållbar tillväxt genom att få svenska företag att ansluta sig till OECD:s riktlinjer och FN:s Global Compact.

När det gäller bidrag till flyttning av verksamhet vill jag först, för klarhets skull, nämna att det inte finns något särskilt stöd inom gällande regelverk för att flytta befintlig verksamhet. Jag kan dela Camilla Sköld Janssons åsikt att regionala stöd i första hand ska syfta till omfördelning och utveckling av regioner genom nyskapande. Så används också stöden i den absoluta majoriteten av ärenden.

Omflyttningar med hjälp av stöd förekommer, och frågan är inte ny. Det pågår också arbete inom EU med att ändra regelverket för stöd till större regionala investeringsprojekt. Syftet är att genom relativt kraftigt reducerade tillåtna bidragsnivåer minska riskerna för otillbörlig konkurrenspåverkan och därmed också för omflyttning av arbetstillfällen. Sverige har här givit Europeiska kommissionen ett starkt stöd och hoppas att beslut om ändrade regler ska kunna fattas snarast möjligt.

Inom ramen för arbetet med utvecklingen av EG-rätten finns det dock självklart skäl att även fortsättningsvis ge akt på dessa frågor.

Anf. 13 CAMILLA SKÖLD JANSSON (v):

Herr talman! Jag tackar för svaret. Det finns mycket som talar för att det vi har sett i Degerfors, Gislaved, Katrineholm och Kumla inte är några tillfälligheter. Om inget görs kommer vi att se fler exempel på företagsnedläggelser som drabbar orter och ibland hela regioner. NUTEK har tagit fram rapporter som visar vilken makt storföretagen har och hur beroende många regioner är av enskilda storföretags göranden och låtanden.

De olika insatser och inslag som statsrådet tar upp i sitt interpellationssvar är alla viktiga. Det är viktigt med omställningsförsäkringar, diskussioner som förs på EU-nivå osv., även om jag och mitt parti särskilt inte i det här sammanhanget ser EU som en bundsförvant. Det är

snarare tvärtom. EU-medlemskapet har minskat inte minst regeringens möjlighet att agera i sådana frågor. Det är viktigt att säga det.

Oavsett vad vi tycker om det innebär den inre marknaden att det krävs agerande från Sverige och från EU-nivå. Förhoppningsvis har beskedet gått fram om hur vi från svenskt håll ser på bidraget. Det är oacceptabelt att EU-bidrag används för att flytta befintlig verksamhet. Oavsett om det gäller att flytta verksamhet till eller från Sverige är det oacceptabelt.

Visst är det ett bra initiativ att se hur Sverige står sig i jämförelse med andra länder när det gäller kostnader för företagen att lägga ned verksamhet. Det finns mycket som talar för att det i Sverige är billigare än i andra länder och att det finns ett rejält utrymme för oss att öka kraven.

De beslut om nedläggningar som har fattats har självfallet väckt mycket debatt och många känslor eftersom det får så stora konsekvenser. Reaktionen har trots det varit rätt blandade. Det finns allt från berättigad ilska och sorg från anställda och ortsbefolkning till kommentarer som: Det här är bra. Det är strukturomvandling, och det måste vi bejaka.

Det man då missar är att man inte närmare går in och tittar på respektive företag. Vad är det för motiv och mekanismer som gör att man fattar ett nedläggningsbeslut? Självfallet ska inte alla företag hållas vid liv i alla lägen. I så fall stod utvecklingen stilla. Men vi måste ha en uppfattning om vad som är en någorlunda sund strukturomvandling och vad som är uttryck för kortsiktig kvartalskapitalism utan sociala hänsyn och där drivkraften för att klara konkurrensen snarare är lönedumpning än teknikutveckling.

Jag menar att det är väsentligt att tydliggöra det. Det fordras olika insatser vid olika tillfällen. När Degerfors var på tapeten såg jag en intervju med statsrådet där man med Frankrike som modell diskuterade någon form av lagstiftning där man motar beslut om nedläggning eller flytt av företag som går med vinst. I svaret i dag finns inget av det med. Inte heller finns där resonemangen om att man kan behöva gå in och titta på vilka motiv som finns till att företag lägger ned och att utifrån de motiven använda olika verktyg.

Här vore det intressant att få ta del av regeringens analys. Hur beskriver man från regeringens sida de fall där man lägger ned företag som går med vinst? Hur ser analysen ut? Delar regeringen uppfattningen att här fordras särskilda initiativ för att stärka löntagarna och samhällets möjligheter att gå in? Hur kan dessa initiativ i så fall se ut?

Anf. 14 ELVER JONSSON (fp):

Herr talman! Den senaste tidens företagsnedläggelser i allmänhet, och i synnerhet företagens snabba flykt till utlandet, väcker berättigade frågor. Därför var jag nyfiken på statsrådets svar.

Näringsministern sade i sitt svar något som jag tolkar som pessimistiskt men framför allt som en oro för att alltför många företag inte vill stanna i vårt land. Det recept som statsrådet skriver ut är tunt och tar bara upp den ena sidan av saken, nämligen den mer lagtekniska och byråkratiska delen. Jag tror inte att det räcker att tala om ”kartläggning” och att ”överväga”.

Den andra sidan av saken, herr talman, är den rad av orsaker som gör att företag ger sig i väg. Bl.a. finns den alltmer påtagliga fjärrstyrning

som sker genom att ägarinstansen ligger utanför landet, kanske rentav på en annan kontinent. Därför blir närheten och känslan för företaget, dess anställda och samhället på orten inte så emotionellt nära som behövs för att göra den extra ansträngningen. Det ligger ett stort värde i att både ledning och ägande finns nära verksamheten. Det är ett skäl till att jag i motioner – avslagna av den socialistiska majoriteten i kammaren – och i interpellationer – där jag i och för sig har fått ett och annat instämmande av näringsministern – förordat att svenskt näringsliv, särskilt småföretagande och presumtiva nyföretagare, borde uppmuntras ännu mer än vad som sker i dag.

En sådan uppmuntran skulle kunna bestå i både regelförändringar och regelförenklingar och att se över kostnadsbilden. Småföretagsdelegationen och andra har påpekat långa rader av elementära förenklingar av regler som skulle underlätta för svenska små och medelstora företag. En del har skett, men de mest vitala delarna återstår. Regeringen har visat en tröghet, för att inte säga motsträvighet, som är mycket ogynnsam för näringslivet i Sverige och som i sin tur slår hårt mot de anställda.

En ytterligare aspekt på detta är kostnadsbilden, där små och medelstora företag fortfarande dras med en tung utgiftsbild som gör det både svårt att starta och framför allt att få en vilja att växa.

Vi har alla sett de företagsnedläggningar som har farit fram som en präriebrand över Bergslagen och en del andra orter. Vi kan snart geografiläxa: Arvika, Ludvika, Kumla, Katrineholm, Degerfors och – inte att förglömma – Bengtsfors, som fortfarande blöder illa.

Det är speciellt oroande att de orterna har en extrem känslighet som gör att det ensidiga näringslivet måste kompletteras. Det har gjorts en del, men det återstår mycket. Jag vill påminna om att det inte är fråga om traditionella enstaka områden i Norrland eller enbart Bergslagsbruksorter. Västra Götaland betraktas som ett gott län, t.o.m. ”hett” län. Av de 40 orter som lever i riskzonen enligt NUTEK finns 15 av dem just i Västra Götalands län. Också inom områden där vi inte har trott att det finns så allvarliga hot finns nu dessa hot tydligt där.

Herr talman! Det är därför det finns anledning för regeringen att det goda som har tänkts – jag förnekar inte det – ges en tempohöjning och ett större engagemang än vi hittills har sparat och som inte går att utläsa av interpellationssvaret.

Anf. 15 Näringsminister BJÖRN ROSENGREN (s):

Herr talman! Jag börjar med att kommentera frågan om omstrukturering. Styrkan i detta lilla land Sverige är att vi förädlar varor och tjänster, att vi säljer dem på en utländsk marknad, att de har ett högt förädlingsvärde, att vi kan betala bra löner och därmed har en hög välfärd. Det är grunden.

Åren 1990–1992 var det den stora krisen med en nedgång i bruttonationalprodukten med 5 %. Övriga Europa hade en tillväxt på 2,5 %. Då var exportandelen i bruttonationalprodukten 32 %. I dag är den 45 %. Vi blir alltmer beroende av vår omvärld. Det är det som uttrycks i globaliseringen.

Det som har varit styrkan i Sverige under alla dessa år, från industrialismens början till nu, är att vi har haft en oerhörd förmåga att vara flexibla. Vi har förstått detta, vi är öppna för omstruktureringar och sam-

Prot. 2001/02:65
7 februari

Svar på
interpellationer

hället har spelat en stark roll. Adelsmärket i den svenska arbetsmarknadspolitiken har varit förmågan att anpassa sig. Adelsmärket i näringspolitiken har handlat mycket om att ha ett bra samtal med parterna, dvs. med de fackliga organisationerna men inte minst också med näringslivet. Det är det som vi måste bygga vidare på.

Vi måste vara öppna för omstruktureringar. Jag delar uppfattningen att man inte kallt och kyligt kan säga att detta är bra. Det drabbar orter, och det drabbar framför allt människor. Då krävs det att vi i denna typ av omstruktureringar har ett starkt socialt ansvar.

Något nytt har inträffat, nämligen många varsel som aldrig löses ut. Det läggs ut 10 000, 5 000 eller 2 000 varsel, oftast i samband med en s.k. vinstvarning. Det gör man för att kunna påverka börsen.

Vi vet att ungefär 35–40 % av varslen aldrig löses ut. Det syns också inte minst i redovisningen av arbetsmarknadsläget i dag – som jag ber att få återkomma till.

Sedan finns frågan om företag som läggs ned på grund av att de är stora, jobbar i en global marknad, gör strukturbedömningar som inte är direkt kopplade till om företag går bra eller dåligt. Ett exempel är Gislaved. Det finns även några andra företag. Därför har regeringen engagerat Thage G Peterson – tidigare industriminister, näringsminister tillika talman – och Hans Karlsson – tidigare LO:s avtalssekreterare – för att de ska gå direkt i dialog med företagen och kommunen. Det har hittills varit framgångsrikt. Man har kunnat se vad som är orsaken och vad det är som har bestämt att det har blivit denna omstrukturering. Om denna omstrukturering har gjorts har man tittat på vad som kan göras på en bred front, inte bara sett mot individen – som är viktigt – utan också till konsekvenserna för samhället, dvs. kommunen.

Ofta har de företag som har lagt fram dessa stora varsel lätt kunnat flytta till ett näraliggande land. Det är bara 40–50 mil till välutbildade människor i samhällen som tidigare inte fungerade men som nu fungerar, och där betalas bara hälften så stora löner. Det är fråga om produkter som är lätta att göra, dvs. med relativt lågt förädlingsvärde. Vi får faktiskt vara öppna för detta. Hur hanterar vi det här, i Sverige, på den ort som drabbas? Den diskussionen måste vi föra vidare. Jag ber att få återkomma till frågan senare.

Anf. 16 CAMILLA SKÖLD JANSSON (v):

Herr talman! Jag instämmer i vikten av att ha en bra, fungerande offentlig sektor. Det handlar om att ha en väl fungerande arbetsmarknadspolitik, att ha ett bra utbildningssystem, bra kompetensutveckling osv. Det är också viktigt med flexibilitet.

Återigen: Det är viktigt att skilja ut olika mekanismer i det som händer. Om vi bara säger att all strukturomvandling är bra, riskerar vi att bejaka en utveckling där lönedumpning blir konkurrensmedlet. Det är en väg som vi definitivt inte ska välja.

Det är bra att det har tagits initiativ till en dialog osv. Vi får följa upp vad dialogen resulterar i. Jag tror inte att det räcker med att tillsätta en eller två personer för att föra en dialog med storföretagen med tanke på de krav som ställs på vinst och den makt de har. Det kommer snart att visa sig att det behövs någon form av kraftfull lagstiftning för att storföretagen inte ska ha den näst intill oinskränkta makt de har i dag.

I grund och botten handlar detta om det som Elver Jonsson tog upp, nämligen maktfrågor och ägande. LO har nyligen tagit fram en viktig rapport om hur ägandet blir, dvs. mer ansvarslost och ansiktslost. Där säger man också att det finns risker i att omvandlingstakten i Sverige kan bli för brutal om ägandet inte regleras. Den farhågan delar jag. Man säger att kraven på snabbare omställning innebär att löntagarnas trygghet försämras och att det finns en uppenbar risk för ökat motstånd mot utländskt ägande och strukturomvandling.

Man konstaterar alltså att ägandet måste regleras för att omvandlingstakten inte ska bli för brutal. LO konstaterar också att det inte finns någon svensk samsyn i frågor som rör ägandet.

Det här är definitivt centralt, menar jag, och definitivt centralt för arbetarrörelsen. Det här är ju en rätt allvarlig kritik, som borde kännas extra tung för ett regeringsparti som fortfarande kallar sig arbetarparti.

Därför vill också jag pressa på när det gäller den frågeställningen: Hur ser Socialdemokraterna på ägandefrågorna? Har den socialdemokratiska regeringen någon uttalad uppfattning? Spelar det någon roll vem som äger?

Anf. 17 ELVER JONSSON (fp):

Herr talman! Jag ska inte lägga mig i den mycket närgångna ideologiska prövning som interpellanten och statsrådet gör, men jag vill instämma när näringsministern säger att flexibiliteten har varit ett styrkebälte i svenskt näringsliv. Jag skulle vilja säga att det också har haft en demokratisk dimension, som har varit gynnsam. Statsrådet kallar det adelsmärke, och det må vara hänt, men för mig är det ett mera främmande ord.

Det brister en hel del i den omställning vi bör göra, t.ex. kompetensförstärkning, för att man på de orterna ska kunna gå in i nya uppgifter. När man lägger ned en bruksverkstad med ganska elementära arbetsuppgifter går det inte att få en högteknologisk verksamhet där veckan efter. Här behövs en helt annan framförhållning.

När det gäller de varsel som har varit tycker jag att statsrådet lägger för stor vikt vid detta att "det är klart att man kör ut ett bud för att få börsen på bättre humör". Om vi nu tittar framåt, med de prognoser som finns, tror jag att det är mycket mer allvar i de varsel som finns.

Jag tror alltså, herr talman, att vi behöver ett näringsklimat som gör att våra företag, som nu inte vill expandera utan ibland lättvindigt flyttar härifrån, får en uppmuntran när det gäller både regelverk och kostnadsbild som gör att de både vill starta och vill växa. På den punkten kan vi nog få en verbal enighet, men det kräver också att regering och riksdag gör en hel del. Om vi inte gör de insatserna kommer vårt näringsliv att utarmas.

När statsrådet talar om vikten av att förädla osv. är det riktigt, men vi måste också ha de infrastrukturella förutsättningarna. Där har det skett stora missar i det förgångna de senaste åren.

Herr talman! Jag tror att det är viktigt att vi tar tag i de här frågorna från riksdagens sida, men framför allt från regeringen, som har det primära ansvaret.

Anf. 18 Näringsminister BJÖRN ROSENGREN (s):

Herr talman! Får jag börja med att uppehålla mig vid näringsklimatet, eftersom vi diskuterar det. Sedan ska jag återkomma till ägarfrågor och sådant.

När det gäller näringsklimatet har Invest in Sweden, som alla vet är en myndighet under UD med uppdrag att främja utländska investeringar i Sverige, tagit fram en rapport för verksamhetsåret 2000 om klimatet för utländska investeringar. Den visar att det totala inflödet av direktinvesteringar under perioden 1996–2000 uppgick till 970 miljarder kronor. Utflödet under samma period var 873 miljarder kronor. De senaste fem åren har således ett nettoinflöde om 100 miljarder kronor registrerats. Inflödet av investeringar består då inte enbart, vilket man oftast tror, av företagsköp. Ett stort antal utländska företag har valt att lokalisera bl.a. forskning och utveckling till Sverige, framför allt inom IT-området. För att nämna bara ett läkemedelsföretag, står Astra Zeneca för 9 miljarder i Södertälje. Jag kan ta många exempel. Det gör man inte om man tycker att det är dåligt företagsklimat här.

En stor mängd rapporter och analyser som publicerats under året berör näringsklimatet i ett antal länder utifrån olika perspektiv. Här redovisar man också Sveriges position, och jag ska redovisa några.

Merrill Lynch Global Ranking System tar fram 35 länder, som utvärderats med avseende på kapitaltillgång, befolkning, regering och social struktur samt risk. Sverige hamnade på första plats. Avgörande var vetenskaplig och teknologisk tillväxt samt utbud och kvalitet på arbetskraft.

European Innovation Scoreboard, EU-kommissionen, har sammanställt 16 indikatorer som ger en bild av medlemsländernas status på innovationsområdet. Sverige fick det högsta sammantagna värdet.

Benchmarking Enterprise Policy, som är utarbetad av EU-kommissionen för att spegla företagsklimatet och baseras på 31 indikatorer inom områdena entreprenörskap, regleringar och tillgång på kapital, ansåg i sin totala bedömning Sverige ligga främst, tillsammans med Finland.

Jag ska trötta er med ett exempel till: International Data Corporation, IDC, bedömer att Sverige liksom under år 2000 är världens främsta IT-nation. Studien omfattar 55 länder.

Av en enkätundersökning bland utländska företag i Sverige framkom att landets styrka är kompetens, utbildningsnivå, infrastruktur och kommunikation. När det gäller kompetens framhävs hög IT-kompetens samt bra, ansvarsfull och ambitiös arbetskraft.

Varför rabblar jag då upp detta? Jo, därför att jag aldrig blir trodd själv – jag måste alltid ta till auktoriteter.

Men jag vill med detta inte säga att vi inte kan bli bättre. Det finns mycket som vi kan göra mer av. Det visar bl.a. den här dialogen. I mitt nästa inlägg ska jag ta upp frågorna om arbetsmarknad och ägande, och jag ska också komma in lite på EU och EU:s sätt att arbeta.

Anf. 19 CAMILLA SKÖLD JANSSON (v):

Herr talman! Det var ett långt inlägg om näringslivsklimatet. Det är ju viktigt.

Det är också viktigt att betona att vi inte bara ser en utflyttning av företag utan också investeringar. Jag vill för min del också betona vikten av att vi har en fungerande offentlig sektor med bra kvalitet på infrastruktur,

utbildning och kompetensutveckling. Skatteuttaget är en viktig bidragande faktor till att vi har ett så bra näringsliv som vi har.

Men samtidigt finns dessa allvarliga problem som man mycket snabbt måste vidta kraftfulla åtgärder mot för att de inte ska få stora negativa konsekvenser på flera håll i landet. Som LO säger blir omvandlingstakten brutal om vi inte gör någonting åt dem.

Jag hade velat kommentera den fråga jag ställde om ägandet i mitt förra inlägg, men det kan jag inte nu. Jag hade väntat mig ett svar på den. Vi får väl återkomma till detta.

Jag vill också nämna något om den öppna ekonomin och globaliseringen. De sätter ju självklart gränser för vad vi kan göra för att inte tappa konkurrenskraft. Men jag vill också vända på kuttingen och säga att just internationaliseringen och globaliseringen visar hur viktigt det är med ägarstrukturen och att vi minskar beroendet av storföretagens nyckler.

Jag skulle gärna se att det här blir en stor fråga i valrörelsen. Inte minst måste den samlade arbetarrörelsen bli mycket mer offensiv och faktiskt försvara demokratin och löntagarnas intressen. Vi får väl se vad näringsministern säger i sitt inlägg. Den socialdemokratiska regeringen måste faktiskt bidra till att vi får denna samsyn när det gäller ägandefrågor. Det behöver vi ha som nation.

Anf. 20 Näringsminister BJÖRN ROSENGREN (s):

Herr talman! Låt mig börja med frågan om lönedumpning. Jag delar uppfattningen att vi inte kan hamna i den situationen. Poängen är att vi inte accepterar att man sänker lönerna för att man ska kunna konkurrera med enkla produkter. De produkterna hamnar då i andra länder. Där kommer varor och tjänster att produceras.

Vi måste hela tiden se till att vi har mycket kvalificerade människor och att vi, som jag sade tidigare, har ett högt förädlingsvärde.

När det gäller det franska förslaget vill jag påpeka att den franska motsvarigheten till Lagrådet har sagt nej till det. Man menade att förslaget gick för långt: Det skulle inte stimulera investeringar och man skulle hamna väldigt snett i förhållande till andra länder. Jag delar den uppfattningen. Men man har i sin nya lag vidtagit vissa åtgärder.

Vi vet också att det i Tyskland, exempelvis, är mycket svårare att lägga ned företag än i Sverige. Därför ska vi nu, som jag sade i mitt interpellationssvar, kartlägga och titta på detta. Därefter tänker jag ta upp en diskussion i industriministerrådet i första hand. Vi måste se till att det råder konkurrensneutralitet.

Vad gäller EU:s stödregler kommer vi att införa en femårsregel. Man kan inte flytta omkring. Det ska gälla i fem år. Vi kommer också att tillse att beloppen blir avsevärt lägre. Därav följer att man inte kan använda mycket pengar för detta.

När det gäller ägandet delar jag uppfattningen att det är bra med ett svenskt ägande. Men om vi tittar på de utlandsägda företagen kan vi konstatera att lönerna där oftast är högre och att förädlingsvärdet oftast är större. Man kan inte generellt säga att dessa företag är sämre. De har gjort väldigt mycket nytta i Sverige.

Avslutningsvis vill jag säga att jag tycker att våra fonder – framför allt de fonder där vi har ett stort offentligt inflytande – skulle kunna ut-

nyttja sitt ägande bättre och tillse att det blir en bättre ordning. Även detta faller på fackföreningsrörelsen.

Överläggningen var härmed avslutad.

6 § Svar på interpellation 2001/02:179 om asylpolitiken

Anf. 21 Statsrådet JAN O KARLSSON (s):

Herr talman! Sten Andersson har frågat mig om jag ämnar göra en översyn av gällande lagstiftning så att riksdagens intentioner följs.

Sten Anderssons fråga är föranledd av det förhållandet att flertalet av de drygt 4 000 personer från Kosovo som haft tidsbegränsade uppehållstillstånd i Sverige och sedan sökt asyl efterhand fått permanenta uppehållstillstånd. Det rörde sig vid årsskiftet 2001/02 om drygt 2 500 personer, motsvarande 63 %, av vilka ca 350 med lagakraftvunnet avslagsbeslut fått uppehållstillstånd av Utlänningsnämnden efter ny ansökan. I ett antal ärenden finns inte lagakraftvunna beslut – hos Migrationsverket för 84 personer och hos Utlänningsnämnden för 357 personer. Antalet personer som återvänt självmant är 316, medan 111 återvänt genom polismyndighets försorg. Sammanlagt saknas kännedom om var 464 personer uppehåller sig.

Som Sten Andersson refererar till har riksdagen vid sitt beslut den 9 maj 2001 över motion 2000/01:Sf645, yrkandena 19 och 20, inte sett anledning att ta initiativ till att personer från Kosovo som haft tidsbegränsade uppehållstillstånd generellt skulle få förlängda tidsbegränsade uppehållstillstånd eller under vissa förutsättningar permanenta uppehållstillstånd. En prövning har på sedvanligt sätt skett individuellt för dem som sökt asyl. Den omständigheten att flertalet ansökningar hittills lett till att permanent uppehållstillstånd givits, i ett antal fall genom beslut avseende ny ansökan efter tidigare lagakraftvunnet avslagsbeslut, ger inte i sig anledning till översyn av gällande lagstiftning. Förhållandet var för övrigt likartat redan vid tiden för riksdagens nyss nämnda beslut.

Det visar sig dock att det finns problem av olika slag som alltför ofta gör processen med beslutsfattande i asylärendena utdragen, liksom återvändandet för dem som inte har skäl att stanna i Sverige. Handläggningstiderna i första och andra instans uppmärksammas återkommande i denna kammare. Regeringen följer också fortlöpande utvecklingen i detta avseende för att stärka utlänningsmyndigheternas kapacitet att handlägga asylärenden.

Jag vill ta tillfället i akt att också lyfta fram betydelsen av korta handläggningstider för ärenden om återvändande som sker efter lagakraftvunnet beslut om avvisning eller utvisning. För att värna asylrätten är det helt nödvändigt att återvändande i sådana fall kommer till stånd och, inte minst av hänsyn till de berörda personerna, utan onödig tidsutdräkt. Migrationsverket och polismyndigheterna spelar här en mycket viktig roll inom migrationspolitiken.

Regeringen förbereder för närvarande två propositioner som har anknytning till Sten Anderssons fråga. Den ena propositionen gäller tillfälligt skydd och genomförande av EU-direktivet på detta område. Den andra propositionen gäller ny instans- och processordning och tar bl.a.

upp hur skäl som tillkommit efter ett lagakraftvunnet beslut ska beaktas i asylärenden.

Mot denna bakgrund ser jag inte anledning att ta initiativ till en översyn av gällande lagstiftning.

Prot. 2001/02:65
7 februari

*Svar på
interpellationer*

Anf. 22 STEN ANDERSSON (-):

Herr talman! Den 9 maj i fjol hade vi en stor debatt i riksdagen om 4 000 kosovoalbaner som hade fått tidsbegränsade uppehållstillstånd och som skulle lämna Sverige. Både för- och efterspelet till debatten var intensivt, och det väckte starka känslor på alla håll. Beslutet blev i alla fall att de skulle lämna Sverige.

Åtta månader senare hör vi att majoriteten av dem får lov att stanna kvar. Jag tycker att jag har rätt när jag säger att detta är en ryckig politik, som dessutom ger egendomliga signaler.

Man söker asyl i Sverige. Om man får nej gömmer man sig eller håller sig undan. Efter en tid är sannolikheten för att få asyl rätt god.

Jag tycker att det är ett felaktigt förfarande. Vi ska leva upp till de beslut vi fattar i riksdagen. Många av kosovoalbanernas ansökningar var prövade individuellt redan vid beslutet i riksdagen. Det sade man i alla fall från regeringen under den debatten.

Jag och säkert alla andra tycker att det är bra om handläggningstiderna kan bli kortare. Tyvärr är det i dag så, herr talman, att nästan samtliga som har fått ett nej överklagar. Detta tar mycket lång tid, och det tar mycket kraft från de myndigheter som ska sköta det. Det finns många advokater som gärna står till tjänst mot en hygglig betalning.

Ett annat problem är att många asylsökande i dag varken har pass, ID-handlingar eller biljetter. Då är det mycket svårt för myndigheten att avgöra huruvida den berättelse de lämnar är korrekt eller inte.

Asylsökande som kommer till Sverige för att söka skydd i vårt land borde faktiskt hjälpa till på ett bättre sätt än vad som generellt sker i dag. Om man ska spetsa till det kan man säga att de inte har *gått* till Sverige. De har kommit hit på något sätt.

Jag kan förstå om det i vissa fall saknas ID-handlingar och pass. Om man lämnar en gräns till fots är det klart att man inte har något pass eller någon biljett. Men när man bevisligen har färdats genom nästan hela Europa har man haft pass. Man har haft biljetter. Man har haft ID-handlingar. Då tycker jag att man skulle hjälpa till mer.

Jag skulle vilja ställa en fråga till statsrådet. Anser statsrådet att det är fel att de asylsökande som bevisligen har haft ID-handlingar, pass och biljetter under resans gång får en strängare bedömning vad gäller huruvida de ska erhålla asyl eller inte i Sverige?

Anf. 23 Statsrådet JAN O KARLSSON (s):

Herr talman! Även om lidelsen tydligen har varit stor i den debatt som Sten Andersson talar om hade 1 700 asylsökande fått stanna och 800 fått avslag redan när riksdagen behandlade denna fråga i början av maj förra året. Det är ungefär samma proportioner i dag, som jag presenterade. Det har inte funnits någon annan tendens under detta år. Jag har ingen anledning att tro att myndigheterna skulle ha bedömt saken på annat sätt eller inte följt utlänningslagens bestämmelser och gällande praxis, utformad av regeringen och myndigheterna tillsammans.

Det var socialförsäkringsutskottet som lade fram förslaget till det beslut som riksdagen fattade den 9 maj. I betänkandet underströk utskottet att asylansökningarna måste prövas individuellt. Det innebär att det tillfälliga skyddet var borta, och man var i ett läge då varje ansökan skulle prövas var för sig.

Ur den synpunkten menar jag att ingenting har inträffat som ger oss anledning att tro att lagen skulle ha urholkats, utan man har följt ungefär det, herr talman, som vi har varit vana vid och som vi har att utgå från när det gäller tillämpningen av lagen.

Det är många som överklagar. Det kan vi ju inte förbjuda. Tvärtom vill jag starkt understryka att jag som ansvarigt statsråd för dessa frågor vill värna och utveckla rättssäkerheten. I själva verket är det ju det att rättstryggheten, rättssäkerheten ska stärkas, som ligger bakom det initiativ som denna gång socialförsäkringsutskottet har tagit om en ny instans- och processordning. Det är jag en varm anhängare av.

Sedan gäller det behandlingen av personer som bevisligen skulle ha gjort sig av med sina identitetshandlingar. Det får ju vägas in i en helhetsbedömning som våra myndigheter gör. I den mån detta kan bevisas, vilket jag förmodar är besvärligt, får man väl försöka ta hänsyn till det. Det får bli en av de faktorer som ingår i den totala bedömningen för vad som ska gälla. Sedan har jag medgett att det finns ett dilemma. Jag har ingen annan mening än Sten Andersson när det gäller att det förhållandet att vi har haft långa handläggningstider skapar denna cirkelsituation. Då ökar anknytningen för flera personer, vilket i sig blir ett asylskäl, och då ökar antalet människor som får stanna.

Som jag har understrukit i mitt svar är det, för att ordning och reda ska gälla på detta som på andra områden av vårt samhällsliv, angeläget att vi ser till att vi råder bot på detta. Regeringen har följt utvecklingen. Vi har satsat pengar på resurser i både första och andra instans för att på det sättet råda bot på dessa missförhållanden. Det ligger i både samhällets och de asylsökandes intresse.

Anf. 24 STEN ANDERSSON (-):

Herr talman! Jag är givetvis helt överens med statsrådet om att rättstrygghet ska gälla även i asylärenden. Det är helt självklart. Men det blir ju problem när inte bägge parter spelar med öppna kort eller den ena parten inte gör det.

Låt oss säga att det kommer hit en person som säger: Jag heter Sten Andersson och kommer från Kosovo. ID-handlingar, pass och biljetter har jag inga. Han måste ha färdats hit till Sverige, eftersom han inte har gått, cyklat eller simmat. Handlingarna är försvunna. Varför?

Det kan finnas många skäl till detta, men det är bl.a. detta som gör att det tar så lång tid. De myndigheter som ska bedöma asylskäl pressas mycket hårt på grund av det som jag vill kalla för missbruk av den svenska gästfriheten. Sedan är det klart att det är svårt att leva t.ex. i Kosovo jämfört med Sverige. Ingen ifrågasätter det. Men, herr talman, det finns ju många länder på det här klotet som det är mångdubbelt besvärligare att leva i än Kosovo. Lagen är i klartext sådan att fattigdom och dåliga sociala levnadsförhållanden fortfarande inte är något giltigt asylskäl i Sverige.

Till sist, herr talman, skulle jag vilja vara lite provokativ – men jag står faktiskt bakom det jag nu säger: Om de personer som kommer till Sverige och söker asyl och skydd här inte på ett vettigt sätt kan förklara varför de inte har ID-handlingar, pass eller biljetter, som bevisligen måste ha visats upp flera gånger under resan till Sverige, ska man helt enkelt inte pröva deras asylskäl.

Anf. 25 Statsrådet JAN O KARLSSON (s):

Herr talman! Det är till att börja med, Sten Andersson, alldeles riktigt att dåliga sociala förhållanden i ett land inte är asylskäl.

Jag är den första att understryka att det är mycket viktigt att vi i den praxis som utformas – det gäller hur vi tillämpar och utformar vår lagstiftning – upprätthåller respekten för asylrätten som ett oerhört viktigt institut för de miljontals människor som faktiskt inte bara lever under vidriga sociala och ekonomiska omständigheter, vilket inte är tillräckligt enligt konventionen, utan som också förföljs på grund av sin politiska uppfattning, sin etniska tillhörighet eller av andra skäl.

Låt mig bara tillägga att jag på den punkten tror att det finns ett behov av att modernisera och utveckla vår lagstiftning, och det gäller en sak som jag själv har tagit upp i diskussionen, nämligen människor som förföljs på grund av sitt kön och människor som förföljs på grund av sin sexuella läggning.

Men nu ska jag återvända till detta med handlingarna. Det här måste vara en principiell diskussion eftersom jag inte har för avsikt – det understryker jag – att, herr talman, ge mig in i en bedömning av enskilda ärenden. Det ska jag inte göra. Det har jag ingen rätt till, och så ska det inte vara. Men det som jag tycker att det är viktigt att vi överlämnar till våra myndigheter – och i det fallet har jag ingen anledning att betvivla den kompetens och den konsekvens varmed man arbetar med detta både i Migrationsverket och i den andra instansen – är att de omständigheter under vilka folk förklarar sig sakna identitetshandlingar måste vägas in. Det är klart att i en utredning om huruvida asylskäl ska föreligga måste alla, inklusive den sökande själv, delta.

Det kan finnas en rad olika omständigheter som gör det begripligt att vederbörande saknar handlingar. Det ingår naturligtvis i den bedömning som verket och nämnden ska göra att ta reda på varför vederbörande vid ankomsten till Sverige saknar handlingar, trots att man normalt brukar få uppvisa identitetshandlingar under en resa genom så många länder. De ska då göra en bedömning: Vad är det för situation som har lett till detta?

Detta kan i sig leda till att man uppdagar förhållanden som förstärker vederbörandes skyddsbehov. Samtidigt ska vi vara klara över att det här förhållandet tillsammans med förhållandet att det är en usel folkbokföring i många av de länder varifrån de asylsökande kommer och flera andra omständigheter leder till att våra myndigheter har det utomordentligt besvärligt att tillämpa den lagstiftning som vi har. Vi ska stärka deras resurser och öka deras kompetens, vilket vi fortlöpande gör. Men det viktigaste vi kan göra för att råda bot på missförhållandena är att väga in detta i en helhetsbedömning när det gäller hur flyktingpolitiken ska bedömas.

Men jag understryker att det inte föreligger några delade meningar. Över huvud taget råder det en ganska bred enighet om att den linje som

vi nu följer är den bästa just för att landet ska kunna vara en fristad för de människor som verkligen är förföljda och behöver skydd. Detta försöker vi göra.

Anf. 26 STEN ANDERSSON (-):

Herr talman! Jag sade ju precis det som statsrådet upprepar nu, att det kan finnas förklaringar till att pass, ID-handlingar och biljetter saknas. Men jag vågar påstå att handlingarna i de allra flesta fall är bortkastade. Någon har inbillat den asylsökande att det blir besvärligare för myndigheterna att reda ut vem man är, varifrån man kommer och eventuellt om man skulle ha sökt asyl enligt konventionen i ett annat land där man först har vistats om man inte har några papper.

Jag föreslog att man generellt sett inte skulle pröva asylskälen i de fall då det rimligen borde gå att visa upp ID-handlingar, pass och biljetter. Jag tycker att det är ett krav som svenska folket via ansvariga myndigheter har rätt att ställa på de människor vi hjälper, dvs. att de själva hjälper till så gott det går.

Jag har, herr talman, mycket svårt att tänka mig att någon som kommer till New York, står där i hamnen och säger att han vill söka asyl och inte visar vare sig ID-handlingar, pass eller biljetter får en direkt positiv bedömning i USA. Risken är stor att man sätts tillbaka på samma fartyg som man kommit med.

Jag tror nog att sådana signaler hade gjort att vi fått se ett större antal biljetter. Det hade blivit snabbare och säkrare utredningar om vi hade haft ett sådant system.

I övrigt, herr talman, vill jag tacka statsrådet. Det här var vår första debatt. I den här frågan brukar det ibland vara rätt så hetsiga tonlägen – vilket jag ofta själv har bidragit till, det erkänner jag. Men det har varit en lugn, trevlig och intressant debatt i dag. Tack så mycket!

Anf. 27 Statsrådet JAN O KARLSSON (s):

Herr talman! Jag är mycket tacksam för Sten Anderssons antydning på slutet om att min enkla närvaro kan ha bidragit till att dämpa lidelserna. Möjligen kan den ringa anslutningen till denna debatt rent fysiskt också ha bidragit härtill.

Jag har bara en avslutande synpunkt. Vi har ju visat på en betydande värdegemenskap, men det är en punkt jag vill understryka, eller en och en halv: Oavsett om vederbörande har tappat eller kastat bort sina handlingar är det en sak – och det handlar också om respekten för asylrätten – som vi *måste* pröva, enligt konventionen och vår egen lagstiftning, och det är om vederbörande har skyddsbehov eller inte. Det tar över alla andra saker.

Det gäller också i Förenta staterna. De har också ett utredningskrav, även om man inte har några handlingar med sig.

Alltså: Även om det är alldeles riktigt att det förlänger och försvårar utredningarna, även om det kan finnas anledning att misstänka att det har legat andra avsikter bakom än de som anges, är ändå det primära i Genèvekonventionen och i vår lagstiftning att vederbörandes behov av skydd måste fastställas av oss.

Därmed tackar jag också för en angenäm debatt.

Frågestund

Ajournering

Kammaren beslutade kl. 13.33 på förslag av förste vice talmannen att ajournera förhandlingarna till kl. 14.00 då frågestunden skulle börja.

Återupptagna förhandlingar

Förhandlingarna återupptogs kl. 14.00.

7 § Frågestund

Anf. 28 TALMANNEN:

Regeringen företräds i dag av följande statsråd: kulturminister Marita Ulvskog, statsrådet Mona Sahlin, statsrådet Lars-Erik Lövdén, finansminister Bosse Ringholm och justitieminister Thomas Bodström. Kulturministern besvarar såväl allmänpolitiska frågor som frågor inom sitt eget ansvarsområde. Övriga statsråd besvarar frågor var och en inom sitt ansvarsområde.

Riksbanken

Anf. 29 LENA EK (c):

Fru talman! Min fråga riktar sig till finansministern.

Vi har under senare tid haft en väldig diskussion om Riksbanken och uttaxeringen av 20 miljarder extra från Riksbanken. Man kan diskutera hur beslutet har kommit till, hur de olika partiernas budgetalternativ ser ut och varför det inte finns en särskild punkt om detta i förslaget.

Min fråga är: Anser finansministern att Riksbanksfullmäktige ska agera i Riksbankens intresse eller i det socialdemokratiska partiets intresse?

Anf. 30 Finansminister BOSSE RINGHOLM (s):

Fru talman! Även för riksdagen torde det vara bekant att Riksbanken är riksdagens myndighet, inte regeringens myndighet. Därför är frågan om hur mycket pengar som riksdagen vill att Riksbanken ska föra över till riksdagen just en fråga mellan riksdagen och Riksbanken och inte en regeringsfråga.

Jag har noterat att det i den budget som vi fastställde i höstas fanns ett uttalande från riksdagen och dess finansutskott som innebar att man förde över 20 miljarder kronor förra året från Riksbanken till riksdagen, och man har samma ambition för innevarande år. På samma sätt som regeringen förde in de 20 miljarder kronorna i den budget som riksdagen fastställde, har även de borgerliga oppositionspartierna i sina budgetar räknat med samma belopp.

Anf. 31 LENA EK (c):

Fru talman! Det är alldeles korrekt att så har skett. Det beror ju på riksdagens arbetsmodell, och finansministern vet mycket väl att man utgår från det förslag som regeringen lägger fram. I det sammanhanget är det mycket svårare att diskutera en så här principiellt viktig fråga om det inte finns en förslagspunkt från regeringen.

Jag ska försöka fördjupa den här diskussionen. Hur mycket eget kapital anser finansministern att det behövs när vi förmodligen går in i en period av kronförstärkning som kommer att innebära att Riksbanken kan behöva detta kapital? Anser finansministern att Riksbanksdirektionens bedömning att det behövs 100 miljarder är korrekt, eller behövs det ett annat belopp?

Anf. 32 Finansminister BOSSE RINGHOLM (s):

Fru talman! Jag utgår självfallet från att riksdagen och dess myndighet Riksbanken har samhällsintresset och samhällsnyttan i fokus när man fattar sina beslut. Hur stort kapital Riksbanken behöver för egen och hur stort kapital som kan föras över från Riksbanken till riksdagen är en fråga mellan just riksdagen och Riksbanken. Det är inte regeringens uppgift att stipulera vilken nivå det handlar om.

Vad regeringen däremot har ansvar för – detta har regeringen också redovisat inför riksdagen – är att vi har ett oerhört stort finansiellt överskott i de offentliga finanserna. Vi hade förra året ett överskott som var över 4 %, trots att vi har som mål att vi under en konjunkturcykel ska ha ett överskott på ungefär 2 % i genomsnitt. Också året dessförinnan var överskottet över 4 %. Det är faktiskt ett av skälen till att Sverige i dag kan föra den mest expansiva ekonomiska politiken i hela EU, dvs. att vi kan göra mest för att bekämpa arbetslösheten av alla i Europa. Det är regeringens ansvar, och det ansvaret tar vi.

Porrfilmer

Anf. 33 HILLEVI LARSSON (s):

Fru talman! Jag vill ställa en fråga till kulturminister Marita Ulvskog.

Vi hade en rejäl debatt här i riksdagen om filmen *Shocking truth*. Filmen satte i gång en folkstorm mot vad många uppfattade som väldigt råa sekvenser. Samtidigt var det vissa som oroades för att yttrandefriheten skulle vara i fara om det blev alltför långtgående lagförslag.

Min fråga är dels hur kabel-TV-kanalerna har utvecklats efter den här debatten, om de har blivit mer återhållsamma i sina skildringar, dels vad regeringen har gjort sedan debatten sattes i gång.

Anf. 34 Kulturminister MARITA ULVSKOG (s):

Fru talman! Precis som Hillevi Larsson säger blev det en väldigt intensiv debatt, inte minst i riksdagen, kring *Shocking truth*. Det har lett till att regeringen redan förra sommaren beslutade att kraftigt korta förordnandetiderna för filmcensorererna. Vi tror att det är *en* viktig åtgärd. Vi har nu fattat beslut om en lagrådsremiss som går ut på att förbättra granskningslagen, dvs. att inte bara sexuellt våld och tvång förbjuds i film utan

också sexuella kränkningar och annat som präglas av råhet och hänsynslöshet.

Vi tror att det kommer att ha en betydande effekt, framför allt på det utbud som kabel-TV har av pornografisk film, alltså den pornografiska film som når en relativt stor publik och kommer rakt in i våra vardagsrum.

Vi har också ett arbete i gång för att förhoppningsvis kunna åstadkomma ett regelverk som innebär att kabel-TV-företagen måste erbjuda porrfria alternativ till oss som vill abonnera på dem.

Anf. 35 HILLEVI LARSSON (s):

Fru talman! Jag är mycket nöjd med svaret. Det låter som att regeringen verkligen arbetar med frågan.

En följdfråga som naturligt faller sig är hur vi hjälper kvinnorna i porrbranschen som får illa och vill ta sig ifrån branschen och självklart även hur vi kan hindra nyrekryteringen. Något som kanske är ännu mer grundläggande och berör ännu fler är hur vi hjälper unga flickor och kvinnor både att stärka deras självförtroende och att bejaka sin egen sexualitet, men att samtidigt sätta gränser gentemot pojkvännernas ofta porrfilmsinspirerade krav.

Jag skulle gärna vilja ha svar på de följdfrågorna.

Anf. 36 Kulturminister MARITA ULVSKOG (s):

Fru talman! Detta är ett mycket brett fält och ett uppdrag som jag tror att samtliga ministrar i regeringen har tagit på sig att arbeta med, precis som vi som föräldrar eller som medborgare arbetar med att vår sexualitet icke ska vara totalt genomkommersialiserad, att se till att flickors självförtroende stärks och att varken unga flickor eller unga pojkar exploateras. Det handlar om alltifrån att bekämpa ojämlikhet och sociala klyftor till att ha en värderingsdiskussion i skolorna osv. Det gäller genom hela livet. Alla är vi berörda av detta. Och det finns mängder av insatser som bl.a. denna riksdag fattar beslut om.

Teracom

Anf. 37 GUNNAR AXÉN (m):

Fru talman! Jag vill rikta en fråga till kulturminister Marita Ulvskog.

Riksdagen bereder just nu regeringens förslag om att ge Teracom en kreditgaranti på 2 miljarder kronor för att avhjälpa de akuta ekonomiska problem som företaget har hamnat i som ett resultat av den statliga satsningen på marksänd digital-TV.

Nu har dock statssekreteraren på Kulturdepartementet uttalat att företaget inte alls befinner sig i någon ekonomisk kris, vilket ju reser frågan om varför Teracom då behöver en kreditgaranti. Men nu är det väl som så att sanningen ligger närmare den beskrivning som man i Teracom själva ger i sin promemoria till Kulturdepartementet, där man skriver att företags likviditet är på upphållningen och att företaget riskerar att gå över styr.

Oklarheterna är många, och hemlighetsmakeriet stort från Kulturdepartementets sida. Jag undrar om kulturministern är beredd att lätta på

Anf. 38 Kulturminister MARITA ULVSKOG (s):

Fru talman! Gunnar Axén vet mycket väl att affärssekretessen gäller även för statliga företag – inte bara för de 63 andra utan också för det 64:e, alltså Teracom. I stället är det så att Gunnar Axén och alla andra riksdagsledamöter har full tillgång till allt det material som Kulturdepartementet har tillgång till. Det är så vi garanterar insynen.

Teracom är ett företag som har mycket ambitiösa tioåriga investeringsplaner över ett brett fält, inte bara när det gäller radio- och TV-distribution. Därför har vi kommit med nya ägardirektiv från regeringens sida. Vi vill att företaget stramar upp sin verksamhet och koncentrerar sig på kärnverksamheten. De kommer att lämna en rapport om detta den 15 februari, om hur de försöker leva upp till dessa nya ägardirektiv. Det får naturligtvis också konsekvenser för de investeringsbehov och penningbehov som företaget har.

Anf. 39 GUNNAR AXÉN (m):

Fru talman! Nu är det så att inte ens alla riksdagens ledamöter har fått ta del av de hemligstämplade handlingarna utan enbart de som sitter i finans- och kulturutskotten. Så insynen är ju tämligen begränsad.

Jag tycker att det är rimligt att medborgarna får reda på hur mycket den digitala marksända TV:n kommer att kosta. Det är ju ett politiskt projekt som Kulturdepartementet har pådyvlat Teracom och som nu har drivit Teracom in i en djup ekonomisk kris. Faktum är att digital-TV-projektet kommer att kosta skattebetalarna tre och en halv miljarder kronor. Det är den förlust som Teracom gör på det digitala mark-TV-nätsprojektet.

Om kulturministern påstår något annat undrar jag om kulturministern är beredd att tillsätta en oberoende utredning som kan klargöra vad det här projektet faktiskt har kostat och kommer att kosta skattebetalarna.

Anf. 40 Kulturminister MARITA ULVSKOG (s):

Fru talman! Gunnar Axén är väldigt illa informerad trots att han har tillgång till alla handlingar kring Teracom. Faktum är att det inte har utbetalats en enda krona över statens budget till Teracom. Teracom är ett statligt företag. Det finns bolagsstämmor som man kan besöka som är öppna för alla riksdagsledamöter. Det finns mängder av offentligt material kring detta företag. Det finns en stor kunskap.

En digital-TV-kommitté har arbetat och följt digital-TV-introduktionen under ett antal år. Där har också Moderata samlingspartiet självfallet varit engagerat, och i motsats till många av de andra partierna har de reserverat sig mot digital-TV-satsningen. Fem partier är helt ense om att det är mycket viktigt att också det samhällsägda, analoga marknätet får digitaliseras och att det inte bara är de kommersiellt drivna och ägda distributionsformerna som ska digitaliseras. Det har att göra med att det bara är marknätet som kan nå alla hushåll i hela landet. Det ansvaret tar inte de kommersiella aktörerna.

Anf. 41 ANA MARIA NARTI (fp):

Fru talman! Min fråga riktar sig till justitieministern. Vi har nu flera gånger på TV 4:s nyhetsprogram sett upprörande vittnesmål om transaktioner, självklart mycket kriminella, med barn, flyktingbarn. Jag vill veta vad Justitiedepartementet gör för att stävja denna form av mycket upprörande kriminalitet.

Frågestund!

Anf. 42 Justitieminister THOMAS BODSTRÖM (s):

Fru talman! Jag har inte sett de inslag som det talas om, men jag vet vad de handlar om, nämligen flyktingbarn som har försvunnit från flyktingförläggningarna. Man kanske ska vara lite försiktig med att dra några slutsatser om vart de här barnen kan ha tagit vägen. Men inte desto mindre vet vi att även Sverige är drabbat av människohandel där kvinnor och barn behandlas på ett slavliknande sätt.

Det var också därför som Sverige drev det här som en av sina främsta prioriteringar under vårt ordförandeskap i EU. Det som har skett i Sverige är att Sexualbrottskommittén har lämnat sitt förslag, och regeringen kommer i nästa vecka att lägga en lagrådsremiss på Sexualbrottskommitténs förslag. Det innebär att vi kommer att få ett nytt brott i Sverige som kallas människohandel för sexuella ändamål.

Anf. 43 ANA MARIA NARTI (fp):

Fru talman! Det verkar som om det finns stora svårigheter när det gäller just de fall som beskrivs. Jag vet att man måste ta mycket försiktigt på vissa sensationella nyheter i medierna, men det ligger ändå mycket starka larmsignaler i det som har visats.

Det verkar som om svårigheterna är förknippade med identitetsbestämningar av personer som påstår sig vara föräldrar till barn. Då är det intressant att veta: Hur kan man gå vidare i en sådan situation? Ska man skydda integriteten för de här personerna eller ska man klart och tydligt försöka bestämma identiteten via DNA-prov?

Anf. 44 Justitieminister THOMAS BODSTRÖM (s):

Fru talman! Frågan är om man inte kan göra båda sakerna. Att säkerställa identiteten kan just vara ett sätt att öka skyddet och integriteten för de utsatta barnen. Det finns nu som bekant ett utredningsförslag där man bl.a. talar om just DNA. Det kan vara fråga om det i det här skyddet som jag talar om. Det är än så länge bara ett utredningsförslag, så jag vill inte gå in på det. Men frågan är därigenom i högsta grad aktuell.

Investeringsbidraget till bostadsbyggande

Anf. 45 ANNELIE ENOCHSON (kd):

Fru talman! Jag har en fråga till statsrådet Lars-Erik Lövdén. Det byggs alldeles för lite i dag i våra tillväxtområden. Speciellt byggs det alldeles för få hyresrätter. Den senaste säkra statistik vi har kommer från SCB och Boverket. Enligt dem färdigställdes ca 13 000 bostäder under 2000, och av dessa var det endast ca 1 300 som var rena hyreslägenheter.

Enligt svensk byggindustri behöver det byggas ca 50 000 bostäder per år för att vi ska kunna tillgodose behovet av inflyttning och upprustning. Det behövs krafttag för att öka konkurrensen inom byggområdet. Inte minst den senaste veckans nyheter visar på detta. Det behövs krafttag för att hålla byggmaterialpriserna nere och krafttag för att ta bort alla krångliga regler för byggarna.

Vi kristdemokrater tror att nyproduktionen skulle öka om man tog bort bruksvärdesprincipen och ökade konkurrensen genom t.ex. en sänkt byggmoms. I stället har livet blivit krångligare för dem som bygger. Det senaste i raden är regeringens stimulansbidrag. Vad avser ministern att göra för att minska krånglet för byggarna och verkligen öka produktionen?

Anf. 46 Statsrådet LARS-ERIK LÖVDÉN (s):

Fru talman! Det investeringsbidrag som riksdagen har beslutat om och som infördes i fjol har väckt väldigt stort intresse. Det har varit väldigt stor efterfrågan på det. Det visar att investeringsbidraget för produktion av hyreslägenheter är en framgångsrik väg att beträda för att öka produktionen av hyreslägenheter.

Tyvärr har intresset varit sämre i Stockholmsområdet än i övriga landet. I Malmö byggs det 1 200 hyreslägenheter tack vare investeringsbidraget. I Skövde byggs det 150 hyreslägenheter. I Linköping byggs det hyreslägenheter tack vare investeringsbidraget. Detsamma gäller på en rad andra håll runtom i landet. Men intresset i Stockholmsområdet har varit relativt lågt.

Som bekant beslutade regeringen för en vecka sedan att ge Mats Hellström i uppdrag att överlägga med kommunerna i Stockholms län för att åstadkomma en ökad bostadsproduktion. Till de verktyg som han har till sitt förfogande hör bl.a. att han disponerar en miljard kronor i investeringsbidrag som han kan ge förhandsbesked om till kommunerna i Stockholms län för att öka produktionen av lägenheter.

Anf. 47 ANNELIE ENOCHSON (kd):

Fru talman! Nu är det så att jag bor i Göteborg, och också i Göteborg har vi problem med att det byggs alldeles för lite bostäder. Det här stimulansbidraget innebär att man ska samråda med kommunerna och hyresgäströrelsen. Nu är det så att både allmännyttan och de privata som bygger i Göteborg är oroliga för att hyresgäströrelsen har fått en för stor roll i detta. De tycker att det är ett problem. Det finns byggnationer som har blivit försenade på grund av hyresgäströrelsens roll.

Så min fråga till bostadsministern är: Vad ämnar ministern göra för att tydliggöra länsstyrelsens roll i detta och inte intresseorganisationens?

Anf. 48 Statsrådet LARS-ERIK LÖVDÉN (s):

Fru talman! Det är Boverket och länsstyrelserna som fattar beslut om tilldelning av investeringsmedel, men vi har i förordningen öppnat upp för Hyresgästföreningen att kunna lämna sina synpunkter på prioriteringen av projektet.

Jag konstaterar än en gång att investeringsbidraget så här långt har varit en stor framgång när det gäller att öka produktionen av hyreslägenheter.

Den prognos som byggindustrin lämnade i går visar också att vi i år når upp till en bostadsproduktion, om prognosen slår in, på 25 000 lägenheter. Det räcker inte. Vi behöver öka produktionen mer än så. Men jag har väldigt goda förhoppningar om att investeringsbidraget kommer att medverka till en ökad produktion av hyreslägenheter. Och det är just det som vi behöver, hyreslägenheter för människor med mer normala inkomster.

Den väg som Kristdemokraterna anvisar om att slopa bruksvärdessystemet öppnar upp för en produktion av mer lyxbetonade lägenheter som inte kan efterfrågas av människor med mer normala inkomster. Det är kanske inte den typen av bostadsproduktion som vi behöver just i dag.

Storstadssatsningen

Anf. 49 NIKOS PAPADOPOULOS (s):

Fru talman! Jag vill ställa min fråga till statsrådet Mona Sahlin.

I dag ser vi alltfler positiva resultat av de insatser som har gjorts i de sju kommuner som deltar i storstadssatsningen. För några av dem som är engagerade i arbetet är det glädjande att så många konkreta förbättringar har skett i bostadsområden som har haft det väldigt jobbigt. Därför var det också bra med ett besked om att kommunerna kommer att kunna fortsätta sina insatser också efter utgången av den nuvarande tidsperioden för satsningen.

Min konkreta fråga till statsrådet är: Hur avser regeringen att fortsätta planeringen för långvariga satsningar i berörda bostadsområden?

Anf. 50 Statsrådet MONA SAHLIN (s):

Fru talman! Jag har precis samma allmänna uppfattning som Nikos Papadopoulos. Storstadssatsningen har varit väldigt framgångsrik. Vi kan se tydliga exempel på att i de områden där staten och kommunerna hjälps åt – de sju kommuner som det handlar om – har man som ett exempel snabbare kunnat minska arbetslösheten. Det finns många andra områden, t.ex. språkförskolor för barnen, vilka har varit väldigt viktiga.

Det som vi nu gör med de utvärderingar som finns när det gäller storstadsprojekten är att se inte om utan hur staten och kommunerna ska fortsätta att arbeta med storstadssatsningen. Den frågan bereds inom Regeringskansliet under våren. Och vi hoppas kunna lämna besked i god tid före sommaren om på vilket sätt vi ska fortsätta med denna framgångsrika storstadspolitik.

Anf. 51 NIKOS PAPADOPOULOS (s):

Fru talman! Vi kan alla läsa de reservationer som oppositionen har skrivit. Man vill avveckla insatserna. Och något parti tror t.o.m. att man kan lösa problemen med segregationen genom omflyttning.

Min fråga är: Vilka effekter skulle en avveckling av stödet för stadsarbetet få enligt regeringens bedömning?

Anf. 52 Statsrådet MONA SAHLIN (s):

Fru talman! Min bedömning är väldigt tydlig. För att kunna ge människorna i hela Sverige möjligheter att leva ett värdigt liv, att få en bra

skola och bra livsförutsättningar behöver staten och de kommuner som storstadspolitiken gäller hjälpas åt.

Min bedömning är att om staten drar sig bort från ansvaret, att det behövs extra satsningar i områden där arbetslösheten är stor, bidragsberoendet stort och nedslitningen av området stor, blir det sämre för just de grupper som jag menar att storstadspolitiken måste handla om.

För socialdemokratin är det klart och tydligt – det är inte fråga om *om* utan *hur* storstadspolitiken ska fortsätta.

Fastighetstaxering

Anf. 53 CARL G NILSSON (m):

Fru talman! Jag talade nyligen med en yrkesfiskare i Östergötlands skärgård vars hus av naturliga skäl ligger nära sjön. Han berättade för mig att han betalar över 3 000 kr extra i fastighetsskatt jämfört med vad han skulle göra om hans hus skulle ligga längre upp på land.

Jag skulle vilja fråga finansministern eller bostadsministern om de tycker att det är rimligt.

Anf. 54 Finansminister BOSSE RINGHOLM (s):

Fru talman! Som bekant utgår den fastighetstaxering som vi har från de värden som finns på fastigheterna. Man försöker bestämma ett värde på fastigheterna i ett större område. Man tar naturligtvis också hänsyn till fastigheternas belägenhet. Fastigheter med sjöläge eller sjönära läge har oftast ett högre taxeringsvärde. Det är också betingat av att de har ett högre värde på marknaden.

Under de senaste åren är det framför allt i storstadsområdena som vi har haft väldigt kraftiga prisstegringar. Det har gjort att vi vid flera tillfällen har gjort justeringar i fastighetsskatten och ändringar i förmögenhetsskatten. Vi har infört en regel, som inte minst äldre, pensionärer och andra som har låga inkomster har stor nytta av, som innebär att ingen betalar mer än högst 5 % i fastighetsskatt. Det gynnar säkerligen personer som har små inkomster. Det kan handla om fiskare och andra grupper.

Anf. 55 CARL G NILSSON (m):

Fru talman! Det var ju ett konstigt svar. Det innebär alltså att finansministern menar att om denna person ett år har ett gott fiske ska han betala högre skatt om han skulle gynnas av denna begränsningsregel.

Han berättade dessutom för mig att hans taxeringsvärde har stigit så mycket att sänkningen i procent av skatten innebär att han ändå får en högre fastighetsskatt.

Jag för min del tycker att det är fullständigt orimligt att en yrkesgrupp vars inkomst innebär att man måste bo nära sjön får betala så mycket i extra skatt för att man har sitt arbete där.

Anf. 56 Finansminister BOSSE RINGHOLM (s):

Fru talman! Fastighetstaxeringen och fastighetsbeskattningen är en del av vår kapitalbeskattning. För att likställa beskattning av fastigheter med beskattning av kapital kan man naturligtvis inte göra särskilda un-

dantag för särskilda objekt på samma sätt som man inte kan göra det i kapitalbeskattningen. Det gör att om man har en fastighet som har ett högre värde åsätts man också ett högre taxeringsvärde. Därmed är det en del av fastighetstaxeringen. För att då skydda den som har små inkomster – det kan gälla fiskare, pensionärer och andra grupper – har vi satt ett extra tak för taxeringen på högst 5 %. Om man då ett speciellt år har mycket låga inkomster så är det naturligtvis ett extra skydd så att man inte behöver betala lika mycket i fastighetsskatt. Det är alltså enbart till förmån för den enskilde.

Prot. 2001/02:65
7 februari

Frågestund

Segregation i Stockholms skolor

Anf. 57 LENNART GUSTAVSSON (v):

Fru talman! I dag på morgonen fick vi veta att betygsintagningen till gymnasieskolorna i Stockholm har ökat segregationen, en uppdelning beroende på var i världen man är född, hur mycket föräldrarna tjänar, vilken utbildning föräldrarna har och vilket kön man har.

Som vänsterpartist är jag föga överraskad av att den borgerliga skolpolitiken i Stockholm har fått dessa konsekvenser. Naturligtvis vore ett arbete mot en närhetsgaranti, där man organiserar intagningarna till gymnasieskolorna så att elevgrupper möttes, en helt annan väg att motverka segregationen.

Min fråga som jag riktar till statsrådet Sahlin är: På vilket sätt kommer regeringen att agera med anledning av utvecklingen av den ökade segregationen i Stockholms gymnasieskolor?

Anf. 58 Statsrådet MONA SAHLIN (s):

Fru talman! I första hand hoppas jag att väljarna i Stockholmsområdet agerar och ser till att det blir en annan majoritet i Stockholmsområdet som också kan föra en annan politik när det gäller integrationen och skolområdet.

Jag är inte tillräckligt insatt i vad t.ex. utbildningsministern exakt kan göra eller har för avsikt att agera när det gäller den här rapporten. Vi vet dock att segregationen i Stockholm har ökat mellan fattiga och rika områden under det moderatledda styre som finns i Stockholmsområdet. Det visar också att det är både bostadssegregationen och t.ex. ett fasthållande vid storstadssatsningen som är politikområden som vi socialdemokrater kommer att prioritera. Men, som sagt, väljarna har det största avgörandet för om Stockholmsområdet ska bli ett mer rättvist område än det är i dag.

Anf. 59 LENNART GUSTAVSSON (v):

Fru talman! Det är klart att alla politikområden hänger ihop när man ska arbeta med integration. Men betygen påverkar arbetet i skolan på olika sätt. Som vänsterpartist ser jag naturligtvis många negativa konsekvenser av betyg och betygsliknande omdömen.

Vad vi ser av exemplet Stockholm är en situation där betygen faktiskt ökar segregationen. Ett sätt för regeringen att öka integrationen vore att på allvar ta tag i betygsfrågan. Den socialdemokratiska kongressen pekade på en utveckling där betygen ska spela en allt mindre roll. De flesta tolkade det nog som att Socialdemokraterna vill avskaffa betygen. Den

nye ansvarige ministern Thomas Östros säger att betygen ska finnas kvar så långt han kan se.

Min följdfråga till statsrådet Sahlin med anledning av betygens segregerande effekter blir: Vilken linje förordar statsrådet i egenskap av ansvarig för integrationsfrågor och storstadspolitik – den socialdemokratiska kongressens eller Thomas Östros?

Anf. 60 Statsrådet MONA SAHLIN (s):

Fru talman! Det är en inte helt enkel fråga att svara på här från talarstolen, måste jag faktiskt säga. Jag utgår från att frågeställaren kan föra en debatt om betygsfrågan med ansvarig minister, Thomas Östros. Men jag är gärna med och diskuterar i vilken mån betygen är orsak eller verkan, för det måste man nog också resonera en hel del om.

Jag vet hur mycket problem som bostadssegregationen i sig orsakar just i Stockholmsområdet, men det finns politiska metoder för att åtgärda det. Jag vet också hur mycket politiken via t.ex. storstadssatsningarna måste utjämna det som är direkta orättvisor och klasskillnader mellan områden i Stockholm för att ungarna – var de än bor – ska ha samma rättigheter och möjligheter att växa upp och föra ett drägligt liv.

Men i betygsfrågan vill jag säga: Ta den debatten med Thomas Östros, så tar vi gemensamt debatten om Moderaternas ansvar för misslyckandet när det gäller Stockholmsområdet.

Brottsoffrens rättssäkerhet

Anf. 61 JOHAN PEHRSON (fp):

Fru talman! Jag har en fråga till justitieminister Thomas Bodström. Det gäller rättssäkerheten. Ibland finns det en känsla av att det vid olika tillfällen tas väldigt stor hänsyn till gärningsmannen. Det är bra, för man ska ha en rättssäker prövning, oavsett vad man gjort, innan man är dömd. Men ibland glöms brottsoffren bort.

Detta är en fråga som av förklarliga skäl varit ganska aktuell och som intresserat flera ministrar under den senaste tiden. Det är bra, men jag är väldigt orolig för att vi snart kommer att se situationen att många brottsoffer inte får någon hjälp inför domstolsförhandlingar vad gäller rätten till och stödet med målsägandebiträde.

Där har man nu från Domstolsverket bestämt att det ska vara en ytterst begränsad tid, maximalt två timmar. Det är inte mycket stöd man på den tiden kan ge en sönderslagen kvinna.

Anf. 62 Justitieminister THOMAS BODSTRÖM (s):

Fru talman! Det var inte en riktigt korrekt beskrivning av Domstolsverkets förslag. Det man har beslutat om från Domstolsverket är att det ska vara samma regler för målsägandebiträden som för försvarare, nämligen taxor när det är fråga om kortare mål. Det finns en fördel med det, och det är att det blir samma förutsättningar för målsägandebiträden som för offentliga försvarare.

Min principiella ståndpunkt, som jag också har gett uttryck för, är dock att taxor är ett dåligt system därför att det systemet inte premierar hårt arbete vare sig från målsägandebiträde eller från offentlig försvarare.

Därför kommer vi nu i någon del av Sverige att på prov ta bort taxorna för målsägandebiträden och offentliga försvarare. Förhoppningsvis medför detta inte ökade totala kostnader. Detta i sig kan ge ett incitament för att i framtiden ta bort taxorna både för målsägandebiträden och offentliga försvarare. Det är i alla fall min förhoppning.

Prot. 2001/02:65
7 februari

Frågestund

Anf. 63 JOHAN PEHRSON (fp):

Fru talman! Det är bra med lite försök. Men poängen är väl ändå att man nu, om jag förstår justitieministern rätt, ska införa ett försök med något som vi redan har. I dag går de ju inte på samma taxa därför att man tycker, och har tyckt, att det är väldigt viktigt att brottsoffren, t.ex. utsatta kvinnor, får rejält med stöd under den tid som rättsprocessen pågår.

Effekten blir antingen att en mängd advokater eller juridiska ombud kommer att jobba gratis därför att de tycker att det är så viktigt att hjälpa dessa människor eller att arbetet med att hjälpa och stödja kvinnorna – och för den delen också andra brottsoffer – kommer att vältras över på polisen, en polis som redan är väldigt ansträngd personalmässigt.

Hur ska detta sedan utvärderas om vi redan nu har ett system som just genomförts och man sedan ska genomföra samma gamla system på prov? Det blir lite konstigt.

Anf. 64 Justitieminister THOMAS BODSTRÖM (s):

Fru talman! Först vill jag understryka att det är Domstolsverkets beslut.

Det är alltså så att man nu för målsägandebiträden inför samma system som dagens system för offentliga försvarare. När det är taxesystem – det tror jag att Johan Pehrson känner till – är det schablon, och det mäts på tid för kortare rättegångar. Det här är inte, tycker jag, ett bra system därför att det inte ger incitament att arbeta mer.

I praktiken är det också så att man i vissa fall kan tjäna på systemet och i vissa fall förlora på systemet. Men i och för sig kan det, tycker jag, vara korrekt att ha samma system för målsägandebiträden som för offentliga försvarare. Men min förhoppning är att de totala kostnaderna inte ska öka, så att vi i framtiden kan ta bort taxorna för både målsägandebiträden och offentliga försvarare.

Stöd till kommunerna

Anf. 65 SVEN-ERIK ÖSTERBERG (s):

Fru talman! Jag skulle vilja rikta en fråga till finansministern. Det har ju under en tid talats om ett särskilt stöd till kommunerna för att man ska kunna anställa extrapersonal redan under innevarande år. Helt kort skulle jag vilja höra hur det blir med den frågan. Kommer det någon proposition där?

Anf. 66 Finansminister BOSSE RINGHOLM (s):

Fru talman! Alltsedan i höstas har vi diskuterat en möjlighet att tidigarelägga kommunernas chans att anställa sjuksköterskor, lärare, elevvårdspersonal, folk i hemtjänsten osv. Vi är medvetna om att det finns en stark sådan efterfrågan och att kommunerna vill hjälpa till för att möta

konjunkturproblemen. Dock är kommunernas problem att de inte har pengar. Regeringen har arbetat med hypotesen att föra över ungefär 3 miljarder kronor från staten till kommuner och landsting just för att kunna tidigarelägga de här anställningarna under innevarande år.

Som svar på Sven-Erik Österbergs fråga kan jag säga att jag hoppas att inom nästa vecka kunna återkomma till riksdagen med en proposition i ärendet.

Anf. 67 SVEN-ERIK ÖSTERBERG (s):

Fru talman! Jag tackar finansministern för svaret. Det är bra att den propositionen kommer eftersom det här är en fråga som kommer upp ganska ofta när man är ute. Inte bara i mitt hemlän Västmanland utan också på andra ställen är människor med kommunal bakgrund väldigt fundersamma vad gäller den här frågan. Man upplever att det här skulle vara väldigt bra.

Jag vet att det i det första utkastet till hur frågan skulle lösas fanns en kritik mot att det bara var den egna verksamheten, alltså kommunens egen verksamhet, som kunde dra nytta av stödet. Jag undrar om det i den tänkta propositionen finns en lösning innebärande att också alternativa verksamheter kan få stöd – alltså även kooperativ och andra som också jobbar med kommunala frågor.

Anf. 68 Finansminister BOSSE RINGHOLM (s):

Fru talman! Vi har hela tiden arbetat med utgångspunkten att hela den kommunalt finansierade verksamheten – vare sig den sker i egen regi eller den sker via entreprenader, kooperativ eller andra former – ska ingå i underlaget. När det gäller den satsning på 3 miljarder kronor som här sker – pengar som delas ut till kommunerna – fördelas det neutralt och rättvist till kommunerna, oavsett om en kommun har lite eller mycket entreprenadverksamhet. Från konkurrenssynpunkt är detta alltså helt neutralt för alla kommuner och landsting.

Satsningen på polisen

Anf. 69 CHATRINE PÅLSSON (kd):

Fru talman! Jag har en viktig fråga att ställa till justitieminister Thomas Bodström. I veckan fick vi rapporterat om de uttryckningstider som Polisförbundet gjort en rapport om. Det handlar om misshandel och inbrott, som jag tycker är allvarligast för människor. Det kan vara flera timmars väntetid från det att man har larmat. Många, både unga och äldre, är oerhört oroliga. Jag undrar: Vilka åtgärder avser justitieministern att vidta vad gäller den situationen?

Anf. 70 Justitieminister THOMAS BODSTRÖM (s):

Fru talman! Ja, det är klart att det i vissa delar av Sverige på grund av avstånd tar en viss tid från det att ett larm kommer till dess att man kommer till platsen. Det kommer vi nog att alltid få leva med. Men självklart arbetar polisen hela tiden efter linjen att förkorta de här tiderna.

Detta hänger naturligtvis också ihop med antalet poliser. Det är *ett* av skälen till att regeringen nu gör den största satsningen någonsin på poli-

sen. Bara under förra året ökade nettot med bortemot 300 poliser, dvs. med nästan 1 polis om dagen. Detta kommer naturligtvis att ge resultat i framtiden och utgör en viktig del i fråga om det här problemet.

Prot. 2001/02:65
7 februari

Frågestund

Anf. 71 CHATRINE PÅLSSON (kd):

Fru talman! Någonting är egendomligt om man nu har satsat så mycket. I Kalmar län, mitt hemlän – som ligger risigt till – har det under den socialdemokratiska regeringen skett en minskning. Från att ha haft 34 närpolicer har vi nu 8 kvar.

I det kristdemokratiska budgetförslaget har vi avsatt 1 miljard extra utöver regeringens förslag varje år. Det skulle betyda 3 000 poliser extra fram till år 2006.

Det är förfärligt att vi har ett samhälle där det ska behövas så många poliser. Men jag vill fråga Thomas Bodström: Vad gör alla poliser eftersom antalet poliser har minskat så drastiskt i den operativa verksamheten över landet?

Anf. 72 Justitieminister THOMAS BODSTRÖM (s):

Fru talman! Det är riktigt att antalet poliser har minskat under 90-talet – på samma sätt som antalet lärare och sjukvårdspersonalen har minskat. Jag vill dock understryka att vi även när vi hade minsta antalet poliser hade fler poliser jämfört med t.ex. våra nordiska grannländer. Den situation som målas upp från de borgerliga är således inte korrekt.

Nu gör vi alltså den här satsningen. Det är ingenting som vi ser resultatet av i framtiden, utan det här har redan börjat. Vi har nämligen ökat från en till tre polisutbildningar. Det gör att 700–900 poliser årligen kan utbildas.

Ett större antal poliser går inte att utbilda om vi ska behålla den höga kvalitet som vi vill att våra poliser ska ha. Detta har redan börjat ge resultat, och det kommer det naturligtvis att göra även i fortsättningen.

Föreningars skatter och avgifter

Anf. 73 WILLY SÖDERDAHL (v):

Fru talman! Jag har en fråga till kulturminister Marita Ulvskog.

Om en idrottsförening tar initiativ till ett arrangemang där t.ex. en medlem beger sig ut i skolorna för att informera om föreningens verksamhet för att få nya medlemmar så kan idrottsföreningen ersätta honom eller henne med upp till ett halvt basbelopp och vara undantagen sociala avgifter.

Om en kulturförening tar initiativ till ett arrangemang där t.ex. en medlem ger sig ut i skolorna för att informera om föreningens verksamhet för att få nya medlemmar så ska kulturföreningen betala sociala avgifter för den ersättning som den person som är ute får.

Det är mycket bra att idrottsföreningen har denna möjlighet som undantaget i skattelagstiftningen ger, men varför ska inte kulturföreningen ha samma möjlighet?

Anf. 74 Finansminister BOSSE RINGHOLM (s):

Fru talman! Jag kan svara på den frågan. Den har varit uppe ett stort antal gånger till diskussion här i Sveriges riksdag.

I samband med den skattereform som gjordes för drygt tio år sedan gjordes också ett försök att ta bort alla de olika typer av undantag och avdragsmöjligheter som fanns i vårt skattesystem och i stället skapa ett så likformigt skattesystem som möjligt.

I det läget gjordes bedömningen att de ersättningar som förekommer till exempelvis fotbollsdomare, hockeydomare och ledare i idrottsrörelsen var av den omfattningen att det skulle leda till ganska stort och omfattande administrativt krångel om man hade särskilda avdrag för dessa. Därför infördes denna möjlighet att via ett halvt basbelopp generellt sett befria denna typ av kostnadsersättningar.

Det har begränsats till idrottsrörelsen, och frågan har naturligtvis ställts om man också kan tänka sig andra typer av organisationer. Det kan gälla ungdomsorganisationer, kristna organisationer, kulturverksamhet och liknande. Jag är mycket medveten om att detta är en svår avgränsningsfråga, men den bedömning som då gjordes var att gränsen går vid idrottsrörelsen.

Anf. 75 WILLY SÖDERDAHL (v):

Fru talman! Det undantag som finns är bra, och det har varit bra för idrottsrörelsen. Men det hade varit bra för andra föreningar också.

När vi har diskuterat frågan här i kammaren tidigare har det varit med skatteutskottet eller socialförsäkringsutskottet. Men det departement eller den minister som har att handskas med föreningarna och deras verksamhet har inte varit med i diskussionen. Det var därför jag ställde frågan till kulturministern. Jag tycker att det skulle vara bra om de här tre ministrarna satte sig tillsammans för att försöka lösa denna fråga. Detta skulle ju vara samma fina stöd till resten av föreningslivet som det är till idrottsföreningarna.

Anf. 76 Finansminister BOSSE RINGHOLM (s):

Fru talman! Vi har självfallet diskuterat detta – inte bara mellan finansministern och kulturministern utan också med ungdomsministern och andra ministrar som är berörda av diskussionen. Det är ju många olika typer av folkrörelser som kan vara berörda.

Som jag sade är jag medveten om att det alltid är svårt att göra den här typen av avgränsningar. Detta har gjorts mot bakgrund av att man gjorde bedömningen i dess helhet att detta var av en oerhört stor omfattning och att det gällde ett stort antal ersättningar, framför allt för olika funktionärer inom idrottsrörelsen. Detta borde då vara ett enklare sätt att hantera skattefrågorna. Man fick också göra en bedömning totalt sett av det stöd som finns för olika kulturaktiviteter, idrottsaktiviteter och annat föreningsliv. Där är detta en del av den sammanvägda bedömningen.

Detta har alltså diskuterats och ständigt ventilerats mellan olika typer av intressegrupperingar.

Anf. 77 JAN BACKMAN (m):

Fru talman! Jag har en fråga till Lars-Erik Lövdén.

För snart nio månader sedan framträdde de tre Skåneministrarna Lövdén, Wärnersson och Engqvist på den regionala framtidskonferensen Skåne 2001 i Malmö och presenterade en lista över planerade nationella satsningar i Skåne.

Min fråga är: Kommer detta arbete att fr.o.m. nu bedrivas med bara två tredjedels intensitet, eller kommer gruppen att utökas på något sätt? Det finns ju fler regeringsledamöter med Skånebakgrund.

Anf. 78 Statsrådet LARS-ERIK LÖVDÉN (s):

Fru talman! Jag känner inte till några planer på att utöka gruppen, men vi tre som hade att ägna oss – och har att ägna oss – åt Skånefrågorna har ju fortsatt att göra det.

Det var inte bara den insats som vi gjorde genom att anordna konferensen och sätta av särskilda medel för framför allt storstadsåtgärder i Malmö och marknadsföringsinsatser för Skåneregionen. Det handlar också om att fortlöpande följa Skåneregionens förutsättningar att positivt utvecklas i anslutning till den integration som nu sker mellan den danska och den svenska sidan om Öresund.

Arbetet med att följa Skånes utveckling och ta initiativ som syftar till att stärka Skånes konkurrenskraft på olika områden fortsätter alltså inom regeringen som helhet.

Integration och flyktmottagande

Anf. 79 MARIANNE ANDERSSON (c):

Fru talman! Jag har en fråga till Mona Sahlin angående integrationen.

Det är lätt att konstatera att integrationspolitiken i stora stycken har misslyckats när grupper kan känna sig så marginaliserade att de tror att de kan åsidosätta de mest grundläggande mänskliga rättigheterna.

Jag tror att mycket beror på det mottagande vi har här i Sverige, där vi inte har ställt tillräckliga krav på dem som kommer hit när det gäller att respektera svenska lagar. Vi informerar inte tillräckligt om de rättigheter men också om de skyldigheter som det innebär att leva i vårt land.

Jag menar att det är först då vi ställer krav som vi också visar respekt för människor och undviker att de marginaliseras.

Jag undrar vad Mona Sahlin avser att göra för att förbättra integrationen för de här grupperna och för att undvika att liknande problem uppstår i framtiden.

Anf. 80 Statsrådet MONA SAHLIN (s):

Fru talman! Det är riktigt att integrationspolitiken har en del – och en mycket viktig del – i det som är utanförskap, isolering och att inte komma in på arbetsmarknaden. Därmed får man en allt längre väg för att möta det samhälle som man har flyttat till.

Men när jag har sagt det så vill jag lägga till att det är farligt om man tror att allt det som skedde med Fadime som exempel är en informations-

fråga – som om inte Fadimes far eller andra förövare vet om att det är förbjudet att mörda sin dotter och att lagarna i Sverige ser ut på ett annat sätt! Frågeställningen är mycket, mycket mer komplicerad än så. Annars skulle vi ju kunna lösa alla brott i Sverige genom att tala om för alla medborgare här att det är förbjudet att vara kriminell.

Därför är däremot frågeställningen viktig om hur vi kan göra introduktionen av flyktingar som kommer till vårt land ännu tydligare och ännu bättre än vad den är i dag. En statlig utredning jobbar just nu med det, och jag hoppas att den ska lära oss en del om hur vi kan göra mottagandet starkare och tydligare. De värderingar vi talar om nu är nämligen inte kompromissbara.

Anf. 81 MARIANNE ANDERSSON (c):

Fru talman! Jag ska ge Mona Sahlin ett litet exempel. I min kommun, Vårgårda, har vi eldsjälur som jobbar med flyktingmottagningen. Det fungerar mycket bra. Människor känner sig välkomna och de känner att de kommer in i samhället ganska fort. Det visar sig också genom att väldigt många stannar kvar i kommunen.

Men man berättar för mig att de familjer där man ser att det finns ett kvinnoförtryck med misshandel, med att man inte låter tonårsflickorna leva som andra tonårsflickor, där man låser in kvinnor osv. och inte tillåter dem att röra sig fritt, tenderar att flytta till t.ex. Angered i Göteborg där de kan gömma sig lite mer. I ett litet samhälle märks ju detta, och man kan inte gömma det på samma sätt.

Jag tycker att detta är ett problem. Jag vet inte vad man ska göra åt det, för vi kan ju inte tvinga folk att stanna. Egentligen önskar man att man skulle kunna göra det.

Jag vill skicka med Mona Sahlin detta, och samtidigt undrar jag: Vilken lärdom kan man dra av just det här exemplet?

Anf. 82 Statsrådet MONA SAHLIN (s):

Fru talman! Det är nog tyvärr så att det som vi pratar om nu – hederskulturen och kyskhetskulturen – inte är så enkelt att man kan uttrycka att det är ett storstadsfenomen eller att denna problematik inte alls finns i mindre samhällen.

Jag tror att frågeställningen är svårare än så, men jag tror dock att en del av lösningen ligger i det som Marianne Andersson också uttrycker. Det handlar alltså om hur man bemöts, om hur tidigt man får vänner, om tydlighet och om möjlighet att komma in i det samhälle som man kommer till. Detta är många gånger enklare på mindre orter – det tror jag är sant.

Därför är en viktig del i översynen av integrationspolitiken och flyktingmottagandet nu hur vi kan stimulera kommuner utanför storstadsområdena att ta emot fler flyktingar och även hur vi kan informera flyktingar så att fler vill flytta till samhällen också utanför storstadsområdena. De förslagen tror jag kommer att bli väsentliga som en viktig del av en lösning – men inte en hel lösning – på kyskhetsproblematiken.

Anf. 83 LENNART KOLLMATS (fp):

Fru talman! Jag har en fråga till finansministern. Att sätta hyror eller betala hyror är inte alltid så enkelt, och det är väl inte heller alltid så att parterna är överens. Då är ju frågan vilka åtgärder som är rimliga om man förblir ordentligt oense.

Vid Chalmers i Göteborg har det uppstått en hyrestvist mellan Chalmers och Akademiska Hus som medfört att Chalmers deponerar en del av hyran hos länsstyrelsen, den del som man tycker att man betalar för mycket, i avvaktan på att den här oenigheten löses. Då svarar nu Akademiska Hus med att uppskjuta två sedan länge planerade investeringar. Till råga på allt är det ena fallet en ombyggnation där Chalmers betalar full hyra.

Min principiella fråga utifrån det här exemplet är: Anser finansministern att det är rimligt att en institution ska kunna drabbas av att få nödvändiga investeringar uppskjutna på grund av en hyreskonflikt?

Anf. 84 Finansminister BOSSE RINGHOLM (s):

Fru talman! Jag har naturligtvis ingen anledning att göra uttalanden om en enskild hyrestvist mellan ett statlig bolag och en hyresgäst, och det efterfrågade inte Lennart Kollmats heller.

Min principiella uppfattning är att hyresvärd och hyresgäst bör kunna komma överens och hitta en gemensam lösning på den här typen av tvister. Det ligger ändå i hyresgästens intresse att komma överens med sin hyresvärd om vilka villkor som gäller och hitta en gemensam tolkning. Förhoppningsvis ska hyresgäst och hyresvärd kunna samleva en tid framöver också på rimliga villkor. Jag kan inte uttala mig om det enskilda fallet. Jag vill inte göra något inlägg i den debatten. Jag utgår ifrån att detta är en tvist som parterna kan hantera.

Anf. 85 LENNART KOLLMATS (fp):

Fru talman! Som finansministern sade frågade jag inte efter det enskilda fallet. Vi har den uppfattningen att i sådana här lokaler ska det vara självkostnadsprincipen som råder och inte marknadspriser, men det behandlas ju för närvarande i finansutskottet.

Men i fallet med Akademiska Hus är det ju så att de regelmässigt använder sig av marknadshyror. Då kan ju det intressanta inträffa att t.ex. företag tycker att det är bra att finnas nära Chalmers. Därmed drivs hyrorna upp, och då kan även hyran för Chalmers höjas ännu mer. Jag tycker inte att det är rimligt. Jag undrar om finansministern tycker att det är ett rimligt system. Är det rimligt att t.ex. Chalmers eller andra institutioner inte kan gå ut och upphandla förvaltningen av fastigheterna de hyr för att konkurrensutsätta förvaltningen och därmed kanske få lägre hyror och lägre kostnader och mer pengar till utbildningen?

Anf. 86 Finansminister BOSSE RINGHOLM (s):

Fru talman! För tio–femton år sedan, och längre tillbaka i tiden, hade vi ett system med en statlig myndighet som tilldelade universitet, högskolor och andra institutioner lokaler. Vi har gått ifrån det systemet som vi

Frågestund!

tyckte var ineffektivt. I dag har vi ett system där det inte finns någon skyldighet för en statlig myndighet, högskola eller universitet att vistas i statliga lokaler. Myndigheten är fri att välja vilka lokaler man vill.

Jag utgår ifrån att Lennart Kollmats tycker att marknadsekonomins principer är bra och att det inte ska vara några särskilda favörer för vissa fastighetsbolag. Om man skulle låta statliga fastighetsbolag ha en annan princip än vad övriga fastighetsbolag har skulle det naturligtvis bli en väldig konkurrenssnedvridning på marknaden. Därför är det rimligt att ett statligt fastighetsbolag får jobba med den kapitalprincip som finns i dag, dvs. att det ska finnas en viss avkastning på kapitalet på samma sätt som i andra fastighetsbolag. Då måste det statliga fastighetsbolaget kunna säkra de hyresintäkter de har och agera som andra fastighetsbolag. Det står naturligtvis fritt för den enskilda hyresgästen att välja en annan hyresvärd om man inte är tillfreds med den man har.

Könsdiskriminerande reklam

Anf. 87 CARINA OHLSSON (s):

Fru talman! De senaste veckorna har det diskuterats mycket i medierna, här i kammaren och bland människor i allmänhet om kvinnors och unga flickors rätt till sitt eget liv. Mycket måste till, och vi måste göra detta tillsammans, för att stärka flickors självbild och rätten till egna val.

En åtgärd är att vi på ett bättre sätt än nu borde komma till rätta med den könskränkande reklamen.

Därför frågar jag kulturminister Marita Ulvskog: Räcker det verkligen med Näringslivets etiska råd? Är det inte dags för en lagstiftning mot könsdiskriminerande reklam?

Anf. 88 Kulturminister MARITA ULVSKOG (s):

Fru talman! Vi har diskuterat den frågan i regeringen under rätt lång tid. När marknadsföringslagen gjordes om i mitten av 90-talet valde vi efter en mycket grundlig analys att inte lagstifta på denna punkt. Den nu ansvariga ministern Britta Lejon har återigen gjort en analys. Vi arbetar nu med olika typer av folkbildande verksamhet, särskilda pengar till olika ungdomsgrupper, skolor och liknande just för att i första hand se om det går att komma ytterligare en bit den vägen.

Men frågan kommer med all sannolikhet att återkomma till regeringen och till riksdagen eftersom det finns en stark folklig opinion i den här frågan, och den kan man verkligen förstå ibland när man ser hur reklamen ser ut.

Anf. 89 CARINA OHLSSON (s):

Fru talman! Jag tackar kulturministern för svaret. Jag tänkte att jag skulle testa den folkliga opinionen i min hemkommun och gjorde så. Jag ställde mig utanför ett köpcentrum och stod där i två timmar. Det var 150 personer som skrev på en lista och ville att man ska göra någonting åt detta.

Om man tittar på Etiska rådets hemsida blir man förvånad när man ser svaren från företagen när man har tyckt att något är för grovt. Jag rekommenderar en titt där för att se hur det verkligen kan gå till.

Jag kommer att lämna över de här listorna till kulturministern för att styrka den här folkliga viljan om att det måste till någonting mer.

Prot. 2001/02:65
7 februari

Anf. 90 Kulturminister MARITA ULVSKOG (s):

Fru talman! Jag är beredd att ta emot dessa listor. Jag tycker att de är viktiga. När självsaneringen icke räcker kommer den här diskussionen definitivt att komma tillbaka igen, och många tycker att gränsen redan är nådd.

Frågestund

ID-kort inom Schengenområdet

Anf. 91 CARL-AXEL JOHANSSON (m):

Fru talman! Jag har en fråga till justitieminister Thomas Bodström. I Schengenavtalet, som riksdagen godkänt, talas bara om skyldigheten att kunna visa ID-kort som anger nationalitet, men det är upp till medlemsstaterna att bestämma hur dessa utformas och vilka som ska godkännas. Jag har tidigare frågat ministern när ett ID-kort som styrker svenskt medborgarskap kan komma. Jag har bl.a. fått svar att under hösten 2001 skulle en promemoria komma, men såvitt jag vet har ännu inte någon kommit.

Därför vill jag fråga: När kan vi vid resa inom Schengen ersätta våra pass med ID-kort där medborgarskapet framgår? Var ligger ärendet, hos Justitiedepartementet eller Rikspolisstyrelsen?

Anf. 92 Justitieminister THOMAS BODSTRÖM (s):

Fru talman! Det arbetet pågår fortfarande. Många arbeten på Justitiedepartementet har blivit försenade på grund av händelserna den 11 september. Den här frågan är fortfarande i högsta grad aktuell. Vi behöver ett ID-kort. Problemet är ett utforma ett ID-kort som både gäller för svenskar och för utländska medborgare med permanent uppehållstillstånd i Sverige.

Anf. 93 CARL-AXEL JOHANSSON (m):

Fru talman! Jag tycker att det är väldigt viktigt att man nu skyndar på den här frågan. Det vore skönt om vi kunde släppa passen för resande inom Schengenområdet.

Jag skulle vilja ställa ytterligare en fråga. Varför ger inte regeringen redan nu officiell bekräftelse när det gäller det ID-kort med uppgift om medborgarskap som redan finns? Det finns ca 1 miljon sådana ID-kort tillverkade av bl.a. Posten. Men nu kan man inte tillverka dem längre eftersom man inte kommer åt folkbokföringen där medborgarskapet framgår. Man ansökte om dispens hos Justitiedepartementet i den här frågan, men den avslogs. Det är upp till vår egen regering att godkänna de ID-kort som redan finns. Varför gör man inte det?

Anf. 94 Justitieminister THOMAS BODSTRÖM (s):

Fru talman! Därför att vi vill ha ett system som gäller både för svenska och för utländska medborgare när de reser till de länder där det fortfarande krävs att man kan styrka sin identitet på särskilt sätt. Men jag kan garantera att arbetet pågår. Det är min förhoppning att vi så snart

som möjligt kan få fram ett ID-kort så att vi kan uppfylla en av de förväntningar vi har på Schengenavtalet, nämligen att man ska kunna resa utan pass.

Gemensam gränspolis inom EU

Anf. 95 SVEN-ERIK SJÖSTRAND (v):

Fru talman! Jag har en fråga till justitieministern. I en PM som vi nyligen fick från riksdagen och som kom från det nuvarande ordförandelandet Spanien presenteras en mängd förslag på hur man ska bekämpa olovlig invandring i EU.

Där sägs bl.a. att kontrollerna vid de yttre gränserna måste vara av hög standard för att förebygga olovlig invandring. Upprättandet av en europeisk gränskontrollfunktion har fått politiskt stöd, och undersökningar som finansieras av något EU-program pågår.

Vad jag vet håller Italien på med en genomförbarhetsstudie om en gemensam gränspolis. Hur ser justitieministern på en gemensam gränspolis inom EU?

Anf. 96 Justitieminister THOMAS BODSTRÖM (s):

Fru talman! Ett samarbete tycker jag är värdefullt. Men jag tycker att man ska vara försiktig med att gå alltför långt. Framför allt måste man vara oerhört försiktig så att det inte innebär ett försvarande av asylrätten när man nu gör gemensamma ansträngningar för att bekämpa terrorismen.

Anf. 97 SVEN-ERIK SJÖSTRAND (v):

Fru talman! Jag tackar justitieministern för svaret.

Anledningen till frågan är min oro att mer och mer polisiärt och juridiskt arbete tas över av EU. Ibland sker det väldigt snabbt.

Jag är glad att justitieministern anser att det inte ska ske så snabbt. Det kanske är bra med ett samarbete, men att bygga upp permanenta institutioner kanske inte alltid är bra. Jag förstår också att den svenska ståndpunkten är att man inte vill ha någon gemensam gränspolisstation.

Om det ändå skulle bli så, hur kommer det i så fall att presenteras för riksdagen? Har vi någon möjlighet att få insyn i detta?

Anf. 98 Justitieminister THOMAS BODSTRÖM (s):

Fru talman! Det kommer naturligtvis att ske på sedvanligt sätt. Regeringens inställning presenteras för EU-nämnden som därefter eventuellt ger stöd till regeringen för sin uppfattning. Liksom tidigare kommer regeringen inte att driva någon linje som inte har stöd i riksdagen.

Vid en eventuell överenskommelse – kanske inte den som presenteras nu – kommer det självklart att beslutas här i riksdagen om Sverige ska ansluta sig eller inte.

Anf. 99 TALMANNEN:

Riksdagens frågestund är avslutad. Jag tackar regeringens företrädare och kammarens ledamöter för deras medverkan.

Talmannen anmälde att följande faktapromemoria om förslag från Europeiska kommissionen inkommit och överlämnats till utskott:
2001/02:FPM45 Kommissionens förslag till rambeslut om bekämpande av rasism och främlingsfientlighet *KOM (2001) 664* till justitieutskottet

9 § Hänvisning av ärenden till utskott

Föredrogs och hänvisades
Propositioner
2001/02:84 till socialförsäkringsutskottet
2001/02:98 till trafikutskottet

10 § Bordläggning

Anmäldes och bordlades
Motioner
med anledning av prop. 2001/02:86 Sveriges antagande av beslut om inrättande av Eurojust och ändring i lagen (1976:661) om immunitet och privilegier i vissa fall
2001/02:Ju7 av Alice Åström m.fl. (v)
2001/02:Ju8 av Kia Andreasson m.fl. (mp)

med anledning av prop. 2001/02:91 Nationell narkotikahandlingsplan
2001/02:So25 av Marietta de Pourbaix-Lundin (m)
2001/02:So26 av Carl-Axel Johansson (m)
2001/02:So27 av Maud Ekendahl och Elizabeth Nyström (m)
2001/02:So28 av Kenneth Johansson m.fl. (c)
2001/02:So29 av Göran Magnusson (s)
2001/02:So30 av Lars Leijonborg m.fl. (fp)
2001/02:So31 av Anne-Katrine Dunker och Ewa Thalén Finné (m)
2001/02:So32 av Margareta Viklund (kd)
2001/02:So33 av Jeppe Johnsson (m)
2001/02:So34 av Bo Lundgren m.fl. (m)
2001/02:So35 av Lars Gustafsson m.fl. (kd)

11 § Anmälan om interpellationer

Anmäldes att följande interpellationer framställdes

den 7 februari

2001/02:243 av *Lennart Beijer* (v) till finansminister Bosse Ringholm
Sjätte AP-fonden

2001/02:244 av *Sven Brus* (kd) till finansminister Bosse Ringholm
Dansbandsmomsen

2001/02:245 av *Elver Jonsson* (fp) till näringsminister Björn Rosengren
Kompetensutveckling

2001/02:246 av *Rolf Gunnarsson* (m) till försvarsminister Björn von Sydow
Ominriktning av försvaret

2001/02:247 av *Carina Hägg* (s) till försvarsminister Björn von Sydow
SWEDEC i Eksjö

Interpellationerna redovisas i bilaga som fogats till riksdagens snabbprotokoll tisdagen den 12 februari.

12 § Anmälan om frågor för skriftliga svar

Anmälades att följande frågor för skriftliga svar framställdes

den 7 februari

2001/02:680 av *Lars Hjertén* (m) till utbildningsminister Thomas Östros
Föräldrakooperativ

2001/02:681 av *Barbro Hietala Nordlund* (s) till utbildningsminister Thomas Östros

Skolskjuts

2001/02:682 av *Lars Hjertén* (m) till utbildningsminister Thomas Östros
Tidig praktik för blivande lärare

2001/02:683 av *Mona Berglund Nilsson* (s) till socialminister Lars Engqvist

Högekostnadsskyddet

2001/02:684 av *Carl-Axel Johansson* (m) till socialminister Lars Engqvist

LSS

2001/02:685 av *Cecilia Magnusson* (m) till justitieminister Thomas Bodström

Utvärdering av 1998 års föräldrabalksreform

2001/02:686 av *Carl-Axel Johansson* (m) till justitieminister Thomas Bodström

Nationella ID-kort

2001/02:687 av *Johnny Gylling* (kd) till jordbruksminister Margareta Winberg

Utfiskning i Östersjön

2001/02:688 av *Krister Örnfjäder* (s) till statsrådet Lena Sommestad

Miljöutredning om södra Östersjön

2001/02:689 av *Carlinge Wisberg* (v) till statsrådet Mona Sahlin

Åtgärder mot mobbning i arbetslivet

2001/02:690 av *Britt Bohlin* (s) till statsrådet Ulrica Messing

Utvecklingsdelegation för hela Dalsland

Frågorna redovisas i bilaga som fogats till riksdagens snabbprotokoll tisdagen den 12 februari.

Anmälades att skriftliga svar på följande frågor inkommit

den 7 februari

2001/02:560 av *Margareta Cederfelt* (m) till finansminister Bosse Ringholm

Vägunderhåll

2001/02:576 av *Yvonne Ångström* (fp) till miljöminister Kjell Larsson
Botniabanan

2001/02:615 av *Mikael Oscarsson* (kd) till jordbruksminister Margareta Winberg
EU-stöd

2001/02:645 av *Carina Adolfsson Elgestam* (s) till näringsminister Björn Rosengren
Glasrikets framtid

2001/02:646 av *Kenth Skårvik* (fp) till näringsminister Björn Rosengren
Fördelning av start- och landningstider

2001/02:647 av *Lars Björkman* (m) till näringsminister Björn Rosengren
Utländska fordon i vintertrafik

Svaren redovisas i bilaga som fogats till riksdagens snabbprotokoll
tisdagen den 12 februari.

14 § Kammaren åtskildes kl. 15.03.

Förhandlingarna leddes

av förste vice talmannen från sammanträdet början till ajourneringen
kl. 13.33 och

av talmannen därefter till sammanträdet slut.

Vid protokollet

ULF CHRISTOFFERSSON

/Monica Gustafson

Innehållsförteckning

1 § Justering av protokoll	1
2 § Meddelande om utrikespolitisk debatt	1
3 § Anmälan om fördröjt svar på interpellation	1
4 § Svar på interpellation 2001/02:200 om hedersmord	1
Anf. 1 Statsrådet MONA SAHLIN (s)	1
Anf. 2 LENNART FRIDÉN (m)	2
Anf. 3 MARIA LARSSON (kd)	4
Anf. 4 DÉSIRÉE PETHRUS ENGSTRÖM (kd)	5
Anf. 5 Statsrådet MONA SAHLIN (s)	6
Anf. 6 LENNART FRIDÉN (m)	7
Anf. 7 MARIA LARSSON (kd)	8
Anf. 8 DÉSIRÉE PETHRUS ENGSTRÖM (kd)	9
Anf. 9 Statsrådet MONA SAHLIN (s)	9
Anf. 10 LENNART FRIDÉN (m)	10
Anf. 11 Statsrådet MONA SAHLIN (s)	11
5 § Svar på interpellation 2001/02:213 om ansvar vid företagsnedläggelse	12
Anf. 12 Näringsminister BJÖRN ROSENGREN (s)	12
Anf. 13 CAMILLA SKÖLD JANSSON (v)	13
Anf. 14 ELVER JONSSON (fp)	14
Anf. 15 Näringsminister BJÖRN ROSENGREN (s)	15
Anf. 16 CAMILLA SKÖLD JANSSON (v)	16
Anf. 17 ELVER JONSSON (fp)	17
Anf. 18 Näringsminister BJÖRN ROSENGREN (s)	18
Anf. 19 CAMILLA SKÖLD JANSSON (v)	19
Anf. 20 Näringsminister BJÖRN ROSENGREN (s)	19
6 § Svar på interpellation 2001/02:179 om asylpolitiken	20
Anf. 21 Statsrådet JAN O KARLSSON (s)	20
Anf. 22 STEN ANDERSSON (-)	21
Anf. 23 Statsrådet JAN O KARLSSON (s)	22
Anf. 24 STEN ANDERSSON (-)	22
Anf. 25 Statsrådet JAN O KARLSSON (s)	23
Anf. 26 STEN ANDERSSON (-)	24
Anf. 27 Statsrådet JAN O KARLSSON (s)	24
Ajournering	25
Återupptagna förhandlingar	25
7 § Frågestund	25
Anf. 28 TALMANNEN	25
<i>Riksbanken</i>	25
Anf. 29 LENA EK (c)	25
Anf. 30 Finansminister BOSSE RINGHOLM (s)	25
Anf. 31 LENA EK (c)	26
Anf. 32 Finansminister BOSSE RINGHOLM (s)	26
<i>Porrfilmer</i>	26
Anf. 33 HILLEVI LARSSON (s)	26

Anf. 34 Kulturminister MARITA ULVSKOG (s).....	27	Prot. 2001/02:65
Anf. 35 HILLEVI LARSSON (s).....	27	7 februari
Anf. 36 Kulturminister MARITA ULVSKOG (s).....	27	
<i>Teracom</i>	27	
Anf. 37 GUNNAR AXÉN (m).....	27	
Anf. 38 Kulturminister MARITA ULVSKOG (s).....	28	
Anf. 39 GUNNAR AXÉN (m).....	28	
Anf. 40 Kulturminister MARITA ULVSKOG (s).....	28	
<i>Handel med barn</i>	29	
Anf. 41 ANA MARIA NARTI (fp).....	29	
Anf. 42 Justitieminister THOMAS BODSTRÖM (s)	29	
Anf. 43 ANA MARIA NARTI (fp).....	29	
Anf. 44 Justitieminister THOMAS BODSTRÖM (s)	29	
<i>Investeringsbidraget till bostadsbyggande</i>	30	
Anf. 45 ANNELIE ENOCHSON (kd)	30	
Anf. 46 Statsrådet LARS-ERIK LÖVDÉN (s).....	30	
Anf. 47 ANNELIE ENOCHSON (kd)	30	
Anf. 48 Statsrådet LARS-ERIK LÖVDÉN (s).....	31	
<i>Storstadssatsningen</i>	31	
Anf. 49 NIKOS PAPADOPOULOS (s).....	31	
Anf. 50 Statsrådet MONA SAHLIN (s)	31	
Anf. 51 NIKOS PAPADOPOULOS (s).....	32	
Anf. 52 Statsrådet MONA SAHLIN (s)	32	
<i>Fastighetstaxering</i>	32	
Anf. 53 CARL G NILSSON (m).....	32	
Anf. 54 Finansminister BOSSE RINGHOLM (s)	32	
Anf. 55 CARL G NILSSON (m).....	33	
Anf. 56 Finansminister BOSSE RINGHOLM (s)	33	
<i>Segregation i Stockholms skolor</i>	33	
Anf. 57 LENNART GUSTAVSSON (v)	33	
Anf. 58 Statsrådet MONA SAHLIN (s)	33	
Anf. 59 LENNART GUSTAVSSON (v)	34	
Anf. 60 Statsrådet MONA SAHLIN (s)	34	
<i>Brottsoffrens rättssäkerhet</i>	34	
Anf. 61 JOHAN PEHRSON (fp).....	34	
Anf. 62 Justitieminister THOMAS BODSTRÖM (s)	35	
Anf. 63 JOHAN PEHRSON (fp).....	35	
Anf. 64 Justitieminister THOMAS BODSTRÖM (s)	35	
<i>Stöd till kommunerna</i>	36	
Anf. 65 SVEN-ERIK ÖSTERBERG (s)	36	
Anf. 66 Finansminister BOSSE RINGHOLM (s)	36	
Anf. 67 SVEN-ERIK ÖSTERBERG (s)	36	
Anf. 68 Finansminister BOSSE RINGHOLM (s)	36	
<i>Satsningen på polisen</i>	37	
Anf. 69 CHATRINE PÅLSSON (kd)	37	
Anf. 70 Justitieminister THOMAS BODSTRÖM (s)	37	
Anf. 71 CHATRINE PÅLSSON (kd)	37	
Anf. 72 Justitieminister THOMAS BODSTRÖM (s)	37	
<i>Föreningars skatter och avgifter</i>	38	

Anf. 73 WILLY SÖDERDAHL (v).....	38
Anf. 74 Finansminister BOSSE RINGHOLM (s).....	38
Anf. 75 WILLY SÖDERDAHL (v).....	38
Anf. 76 Finansminister BOSSE RINGHOLM (s).....	39
<i>Satsningen på Skåne-regionen</i>	39
Anf. 77 JAN BACKMAN (m).....	39
Anf. 78 Statsrådet LARS-ERIK LÖVDÉN (s).....	39
<i>Integration och flyktingmottagande</i>	39
Anf. 79 MARIANNE ANDERSSON (c).....	39
Anf. 80 Statsrådet MONA SAHLIN (s).....	40
Anf. 81 MARIANNE ANDERSSON (c).....	40
Anf. 82 Statsrådet MONA SAHLIN (s).....	40
<i>Akademiska Hus hyressättning</i>	41
Anf. 83 LENNART KOLLMATS (fp).....	41
Anf. 84 Finansminister BOSSE RINGHOLM (s).....	41
Anf. 85 LENNART KOLLMATS (fp).....	41
Anf. 86 Finansminister BOSSE RINGHOLM (s).....	42
<i>Könsdiskriminerande reklam</i>	42
Anf. 87 CARINA OHLSSON (s).....	42
Anf. 88 Kulturminister MARITA ULVSKOG (s).....	42
Anf. 89 CARINA OHLSSON (s).....	43
Anf. 90 Kulturminister MARITA ULVSKOG (s).....	43
<i>ID-kort inom Schengenområdet</i>	43
Anf. 91 CARL-AXEL JOHANSSON (m).....	43
Anf. 92 Justitieminister THOMAS BODSTRÖM (s).....	43
Anf. 93 CARL-AXEL JOHANSSON (m).....	44
Anf. 94 Justitieminister THOMAS BODSTRÖM (s).....	44
<i>Gemensam gränspolis inom EU</i>	44
Anf. 95 SVEN-ERIK SJÖSTRAND (v).....	44
Anf. 96 Justitieminister THOMAS BODSTRÖM (s).....	44
Anf. 97 SVEN-ERIK SJÖSTRAND (v).....	44
Anf. 98 Justitieminister THOMAS BODSTRÖM (s).....	45
Anf. 99 TALMANNEN.....	45
8 § Anmälan om inkommen faktapromemoria om förslag från Europeiska kommissionen, m.m.	45
9 § Hänvisning av ärenden till utskott	45
10 § Bordläggning	45
11 § Anmälan om interpellationer	46
12 § Anmälan om frågor för skriftliga svar	46
13 § Anmälan om skriftliga svar på frågor	47
14 § Kammaren åtskildes kl. 15.03.	48

